

KRISTENT Perspektiv

14. ÅRG. NR. 1, 2011

Venskab eller voyourisme?

Facebook har redefineret den måde, vi omgås hinanden. Vi er alle stadig ved at lære, hvordan vi begår os på de sociale medier. Læs om, hvad Facebook gør ved os.

Side 2

Narnia - for sidste gang

I over 10 år har vi skrevet om Narnia-bøgerne - mange læsere har set frem til den faste Narnia-artikel, som nærmest er blevet synonymt med Kristent Perspektiv. Stor, stor tak til Louis Nielsen for hans gennemgang. Men nu er det altså slut! Side 6

OGSÅ I BLADET...

Morgenvandrerens Rejse

Den tredje filmatisering af Narnia-bøgerne skuffer på ingen måde. Nu i 3D - men bedre: Det er blevet til en underholdende og medrivende historie.

Side 4

Alkohol i hjemmet

Alkoholisme rammer alle i et hjem og får store følger for børnene. Anden artikel om alkoholisme

Side 10

Sanges Sang

Højsangen er en kærlighedens rapsodi, optaget af de stærke følelser, to elskende har for hinanden

Side 14

Carsten vil godt være ven med dig på Facebook...

Af Carsten Thomsen

Et par fotos af min fætters nye baby (hvor er hun sød....og rød!! - jeg klikker "synes godt om"), en tidligere kollega opdaterer sin status med ét ord: Hoster (ehh...ok og hva så?), et link til en interessant video om kristendommens historie (den må jeg lige bookmark), tre-fire links til artikler om Osama bin Laden, og en der deler et citat fra sin lille pige på 3 år, der hjælper med at skifte ble på den nye baby: "Mor, var jeg også en pige, da jeg var baby?" (LOL). Og så er jeg lige blevet "venner" med en, jeg mødte på det kristne studiested L'abri. Og, hey, jeg må jo også opdatere min egen vigtige status: "Er ved at skrive en kritisk artikel om Facebook. Hvor ironisk!"

Alle os på Facebook nikker genkendende til denne indledning, som er taget fra min egen nyhedsrulle - undtagen min egen status-opdatering...

Det er dagligdag - blandingen af trivialiteter, nyheder, sjove kommentarer og videoer, kontakt med gamle bekendtskaber, muligheden for at følge med i andres liv og snage lidt hos dem, der lukker os for meget ind i privatsfæren.

Facebook blev stiftet i 2004 - og har erobret Danmark for alvor de seneste to-tre år - og det har redefineret den måde, vi omgås hinanden. Vort sociale liv foregår rent fysisk med et besøg hos en ven - men mere og mere tid bruges på at være i kontakt med hinanden på Facebook, Twitter og andre sociale medier. Det har også redefineret den måde, vi opfatter os selv på eller rettere den person vi ønsker at fremstille for andre.

Vi er alle stadig ved at lære, hvordan vi begår os på de sociale medier. Finde ud af, hvad vi kan bruge det til, hvordan vi skal kommunikere med hinanden. Forvirringen er stor - mange er begejstret, flere og flere bliver afhængige af det daglige Facebook-fiks - andre er alle-

rede løbet skrigende bort efter kort tids nærkontakt. En del overvejer om de skal til at melde sig under fanerne.

Jeg har selv et meget ambivalent forhold til Facebook. Mest negativt i øjeblikket. Jo, der er da nogle sjove video-links, man kan følge lidt med i folks liv....men jeg har endnu ikke overvundet min skepsis til selv at opdatere min status med alt muligt. Jeg sidder hele tiden med tanken: Er det nu også interessant? Hvorfor skulle jeg dele dette til alt og alle lige nu?

Vi optræder, venner er tilhørerne

Vores Facebook-profil, væggen, er vores selvportræt. Her har vi lagt fotos af os selv, oplysninger om alder, om vi er single eller gift, vores kommentarer, links og grupper vi er medlem af, vores highscore i Farmville osv. Og det er på denne væg, vi opdaterer vores status. Hvad vi gør lige nu, tænker, føler, håber på.

- Facebook-generationen forudsætter i modsætning til tidligere generationer, at de har et publikum. De har et mentalt billede af en masse "venner" som er interesseret i ens seneste status-opdatering. En del af deres identitet hviler på denne usynlige flok, der interesseret følger dem overalt, skriver Emily Nussbaum, redaktør på New York Times.

Med Facebook i baglommen (den er på ens mobil), så lever vi med sådan en fornemmelse af, at alle derude i Facebook-land utålmodigt og spændt venter på det næste lille pip fra os. Facebook gør det nu muligt at gå op på scenen - tage mikrofonen i en stor sal med Facebook-venner. Vi er blevet performere - de optrædende - og vennerne er tilhørerne.

De sociale mediers nye orakel er ikke "kend dig selv", men "vis dig selv" - eller måske også "udlever dig selv", "promover dig selv". Indimellem får man den tanke, at Facebook er en stor markedsføringskampagne for én selv.

Facebook som en stor sal, hvor alle mine "venner" er. Så træder jeg op på scenen, griber mikrofonen og råber: "Jeg har lige løbet tre km i dag ved Damhusengen". Hvis jeg delte den med en ven i den virkelige verden ville vi starte en samtale om løb - men her i salen fortsætter de fleste med at snakke. Nogle enkelte af dem hører mit råb og vender sig om. En nede bagved råber: "Flot. Så er du klar til Marathon". Samtale slut.

Et offentligt venskab er en selvmodsigelse. Med venner deler vi ting i fortrolighed, og langsomt opbygges der et bånd af tillid og mere fortrolighed - og risiko for afvisning - og så mere tillid - og langsomt lærer vi hinanden at kende.

Så tidskrævende er vores Facebook-venskaber jo slet ikke. Vi behøver ikke ofre ret meget af os selv eller tage ansvaret for andre, vi får nogle ting af vide om andre uden at behøve alt det trælse med at involvere os. Det tager lige et minut med en kort kommentar - så behøver vi ikke bruge en hel aften med dem.

Men man kan ikke være venner med nogen, som man kun deler ting med, man også samtidig deler med alle andre. På Facebook udveksler man sjove videoklip og private fotos, fortæller alle om ens dagligdag - og det giver en illusion af et dejligt hjem, hvor man kan dele alt. Men det er kun en illusion af venskab.

Deler vi for meget af os selv?

Vi trænger alle til opmærksomhed. Vi søger den konstant. Bekræftelse, forbindelse, forståelse, forhold. Et hjem. Nærvær. Facebook tilbyder os det i rå mængder, hurtigt, effektivt, men desværre også kunstigt og overfladisk.

I den virkelige verden er der jo forskel på venner og bekendte, på nær familie og fjerne slægtninge, på chefen og kollegaen. Men på Facebook er alle mine venner "ens" i den forstand at de alle står mig lige nær. Min seneste opdaterede

status går ud til alle på samme tid. Alle kan kommentere det. Ikke blot mine venner kan se det, men mine venners, venner - og det er potentielt alle. Jeg aner ikke, hvem, der ser min kommentar.

Det, vi kun fortalte til en lille kreds af nære venner for nogle år siden, det er vi nu parate til at dele med alverden. Det er et voldsomt skift i måden vi forholder os til hinanden. Det, der før i tiden ville blive betragtet som voyeurisme er i dag socialt acceptabelt.

På Facebook er der selvfølgelig ikke plads til det private menneske, som er påpasselig med at lukke andre ind, og som holder ting for os selv.

Facebook tilskynder, at vi deler alt, hvad vi føler lige nu, hvad vi kan lide og ikke lide. Det er så nemt lige at sende en sætning ud i cyperspace, så nemt at vi fristes til at dele lidt for meget af os selv.

Kun det positive og sjove

Ikke blot at dele for meget. Men man må spørge - hvad er det vi deler? En skriver dette om Facebook på videnskab.dk:

- Man behøver sjældent at være i tvivl om, at ens venner er evigt forelskede, har verdens bedste børn, vader fra succes til succes, fra fest til fest og fra den ene indholdsrige facebookopdatering til den næste. Hvis der endelig er noget galt i deres tilværelse, så er det altid med Østerbro-overskudsagtig lettere ironisk distance til egne svagheder, der afføder et væld af "likes" og en syndflod af kommentarer, der endnu engang bekræfter deres helt fantastiske sociale liv.

I artiklen bliver psykologen Lars Lundmann Jensen interviewet og siger:

- Vores statusopdateringer på Facebook handler i høj grad om at skabe en identitet og få anerkendelse for den, vi er. Reaktionen på de mange succesopdateringer vil ofte være, at vi selv skriver om, hvor fedt vores liv er med det resultat, at der opstår et våbenkapløb om at fortælle omverdenen, hvor cool vi er med en eller anden variant af en overskudsopdatering. Derfor kan man hurtigt komme i en situation, hvor 500 venner, der alle har det dårligt, fortæller hinanden, hvor fantastisk de har det.

Se, hvor fedt mit liv er lige nu. Hvor interessant/skørt/mærkeligt mit liv er lige nu. I hvert fald alt andet end kedeligt og ensomt. Det er bare en lille del af tilværelsen vi deler, fordi vi gerne fremstå

som interessante, sjove, aktive, globe-trotter, familie-trofaste, solide kristne, intelligente eller hvilken side af os selv, vi ønsker at fremhæve og udbasunere. Men er vi i virkeligheden ærlige? Vi kan godt lide, når folk klikker "synes godt om" til et eller andet, vi har delt eller skrevet. Hvad med vores upopulære holdninger, vores kristne skarphed, vores tale med kryddret med "salt"?

Alt for mange informationer

Forleden læste jeg en artikel om mobning i skolen - og den foregår nu ikke kun i skolegården, men på sms og Facebook. Det, at man bliver frosset ude betyder, at der ikke er nogen, som vil være venner med en på Facebook - eller at ingen kommenterer ens opdateringer. Hårdt for en, der gerne vil være populær og med i kliquen.

Frygten for ikke at "være med" eller miste noget interessant om en "ven" på Facebook - eller måske lysten til at snage lidt og få nyt "sladder", betyder for mange, at vi hele tiden logger på og bliver overstimuleret af små newsbites om vennerne dagen igennem og det kan paradoksalt nok betyde, at vi føler os mere magtesløse.

At være en god ven, kræver tid, opmærksomhed, overskud. Når vi når omkring 10-15 personer, så begynder vi at føle denne "information overload". Selvfølgelig er vores Facebook-venner ikke alle nogen vi bruger megen tid på - men logger man ind på Facebook læser de fleste alligevel alles status og tager stilling til, om dette nu er værd et "synes godt om"

Hvad gør denne "hyperconnection" med en masse "venner" ved os? Hvad betyder det for kvaliteten af de venskaber vi har - når vi bruger megen tid med at holde styr på vores Facebook-venner? Er der mindre tid til vennerne i det virkelige liv? Lever vi med illusionen af, at jeg jo holder mig up-to-date og plejer mine venskaber med den og den via Facebook?

Sådan var det for den canadiske skribent Rachel Jonat, der var på Facebook i over fire år, men blev træt af det og slettede sin profil. Hun kunne bruge flere timer om dagen på Facebook, læste opdateringer fra sine venner og opdaterede ofte sin status. Hun spildte sin tid - og vidste det.

- Når jeg så mine venners statusopdat-

eringer, følte jeg at jeg var i forbindelse med dem. I stedet for at ringe til folk eller besøge dem, så betragtede jeg dem bare på Facebook. Det var ikke venskab. Det var voyeurisme.

De fleste vil nok protestere og sige, at så meget greb har Facebook dog trods alt ikke på os. Men tænk over det. Lever du med denne følelse af hele tiden at være "på". Hele tiden er mobilen på os og bliver taget frem på tidspunkter, hvor vi egentlig burde lytte til den, der sidder lige ved siden af os.

Vi taler til hinanden, mens vi lige kikker ned på vores iPhone, som vi nænsomt kærtegner og gnider på i håbet om, at der lige nu måtte komme en sms eller email, der er mere interessant end det, den ven foran mig snakker om. Og så skynder vi os væk og tjekker lige Facebook igen. Måske nogen har trykket "synes godt om" til min seneste update? Er jeg gået glip af noget på Facebook siden jeg var til det lange møde? "Screen-sucking" kalder de det på engelsk.

Det er ikke overdrevet. Firmaer har måtte indføre Facebook-forbud for medarbejderne i arbejdstiden. Jeg læste nogle tal fra en britisk undersøgelse - og selvom man skal passe på med statistik, så fortæller den i hvert fald om en tendens. Blandt de 18-34-årige sagde hver tredje, at de tjekker Facebook, før de børster tænder eller går på w.c. om morgenen, en femtedel sagde, at de tjekkede Facebook, hvis de vågnede midt om natten. En tredjedel sagde, at de var mere tilfredse med deres online-person end deres selv i det virkelige liv. Det sidste tal kan man jo godt fundere lidt over.

Der er et krav om hele tiden at følge med på Facebook, sms, email osv - vores energi tappes og stress-faktoren øges.

Når brødre sidder sammen!

Det kan ikke understreges nok, hvor meget vi har brug for den lokale kirke og det nære kristne fællesskab i denne digitale tidsalder, hvor folk mere og mere "mødes" online.

"Hvor er det godt og herligt, når brødre (og søstre, red.) sidder sammen!", udbryder salmisten. Små bibelstudiegrupper, den store søndags-gudstjeneste, ældredag, og børnekirke. Her hvor vort fællesskab med Jesus Kristus binder os sammen, og vi kan samles "i Herren" med hinanden.

Det fysiske brød og den fysiske vin kan ikke deles online. Og de velsignelser, der strømmer fra at lovprise Gud sammen, hvor Jesu ånd er iblandt os kan ikke oprettes med 100 Facebook-profiler eller et chatroom.

Apostlen Paulus bruger megen tid i sine breve til at opmuntre til enighed og dybe åndelige relationer med hinanden. Og lige så megen tid bruger han på at advare og formane om sladder, ligegyldig snak, stridigheder, som ødelægger tilliden blandt kristne.

Et er at dele mit liv på Facebook, hvor jeg selv kan kontrollere alt og kan forme min persona som jeg godt kan lide at se mig selv. Noget andet er at være sårbar og dele personlige ting i en mindre kreds af kristne, som forstår mine åndelige kampe.

Det er rørende og forbilledligt, at læse, hvordan Paulus længes efter fysisk samvær med sine kristne venner:

- Gud, som jeg i min ånd tjener med evangeliet om hans søn, er mit vidne på, at jeg uophørligt nævner jer i mine

bønner og altid beder om, at det med Guds vilje dog endelig må lykkes mig at komme til jer. For jeg længes efter at se jer, for at jeg kan give jer af Åndens gaver, så at I kan blive styrket, eller rettere: så at vi sammen kan opmuntres ved vor fælles tro, jeres og min. Og det skal I vide, brødre, at jeg tit har sat mig for at komme, men hidtil er jeg blevet forhindret. (Rom. 1:9-13)

Der er noget her, som ikke kan dækkes af et brev fra Paulus, i vor tid af en email, sms eller Facebook-opdatering.

Morgenvandreren's Rejse

Morgenvandreren's Rejse er ikke en nem børnebog at filmatisere. Den er meget episodisk og fyldt med allegoriske fortællinger - en slags pilgrimsrejse eller odysse - der, især i bogens sidste kapitler, bobler over med bibelske hentydninger og rejsen til landet hinsides solen.

Filmen har taget sig mange friheder - skåret en del ud og tilsat en del - men har bevaret essensen i Lewis' fortælling og skabt en mere sammenhængende og fortættet historie - og overordnet set kan man kun smile og være meget tilfreds med denne flotte filmatisering.

Efter en kort indledning finder vi igen vore venner tilbage i Narnia - men denne gang kun de to yngste af børnene Edmund og Lucy - med sig får de dog også den uvorne Eustace - spillet fantastisk af Will Poulter. Og med det samme møder børnene Prins Caspian, som vi jo stiftede bekendtskab med i den forrige (og må vi sige noget skuffende) Narnia-film.

På skibet Morgenvandreren begiver de sig ud på en jagt efter de syv forsvundne adelsmænd (og deres sværd) i de fjerneste, østlige egne, hvor et ondt mørke bryder frem og vil lægge sig over Narnia. Det er ligesom grundfortællingen, hvor de møder forhindringer på forskellige øer undervejs.

Denne fortælling får filmmagerne maksimalt ud af - med imponerende speciel effects - især i de afsluttende action-scener på den mørke ø, hvor det onde er blevet endnu mere håndgribeligt (synligt) i filmen end i bogen.

Under den magiske rejse skal børnene også hver især gennemgå deres personlige indre rejse, hvor de må gøre op med de

fristelser, som har grebet dem. Her står klarest i erindringen Lucy og Eustace.

Lucy kæmper med sit selvværd og forfængelighed - hun er misundelig på sin søster Susan og ønsker at være lige så smuk som hende. Scenen i filmen med Lucy foran spejlet og Aslan er rigtig godt lavet. Hun fristes til at udtale besværgelsen og blive lige så smuk som sin søster. Hun ser Aslan i spejlet, som må minde hende om, at hun har en opgave at fuldføre i Narnia og ikke må løbe fra det, hun er kaldet til at være.

Eustace's forvandling er selvfølgelig den mest dramatiske. Den selvske og uopdragne dreng bliver forvandlet til en drage og som drage begynder han at handle heroisk og uselvisk. Til sidst er det Aslan selv der må træde frem og foretage forvandlingen og gøre dragen til Eustace igen. Med hentydning til den nåde og omvendelse kun Gud kan give.

Vi har gemt det bedste til sidst. Rippitjip med hans personlige mission. Denne lille modige, stolte mus med et stort hjerte for Aslan - et hjerte som fra rejsens begyndelsen drager ham mod Aslans land - landet hinsides solen.

Hans sidste rejse er i filmen skildret smukt og dragende - ja, vi ønsker vi kunne komme med Rippitjip, den udvalgte. Her ved sandbredden og havet, der står som en massiv mur foran dem, så møder børnene og Rippitjip igen løven. Og filmen har heldigvis bevaret en af de vigtigste sætninger i hele Narnia-serien:

- Jeg vil våge over jer altid. I jeres land har jeg et andet navn, du må lære mig at kende under det navn. Det var hele årsagen til, at I blev bragt til Narnia. At

I ved at kende mig her, et øjeblik, kunne kende mig bedre der, siger Aslan.

- Vil vi møde dig igen?, spørger Lucy grædende.

- Ja, mit barn, siger Aslan og brøler så vandende skilles og vejen ind til hans land åbnes. Vejen for Rippitjip.

En af de mest betagende scener i hele filmen. Man bliver varm om hjertet, hver gang Aslan toner frem. Lewis' Kristusfigur er behandlet med stor respekt i filmene. Hans ord er få - som i bøgerne - og det gør det han siger så meget mere fyndigt og fyldigt.

Filmen er lavet i 3D, og selvom det er ok lavet, så er det ikke noget, jeg personligt bryder mig om. Filmen mister tit skarphed og det hele bliver for mørkt og grumset. Men jeg glæder mig til at gense filmen på dvd.

Tag ikke retten i egen hånd, mine kære, men giv plads for Guds vrede, for som der står skrevet: »Hævnen tilhører mig, jeg vil gengælde,« siger Herren. Men »hvis din fjende er sulten, så giv ham noget at spise, hvis han er tørstig, så giv ham noget at drikke; for gør du det, samler du glødende kul på hans hoved.«

“Vend den anden kind til”

De fleste film, hvis hovedtema er hævn, har som regel en stærkt forurettet person i hovedrollen, som går rundt og spreder død og ødelæggelse - ja gengældelse - og en tilfreds varme breder sig hos os. Vores indre dommer erklærer hurtigt, at forbryderne har fået sin straf - dem, som i den virkelige verden alt for ofte får lov at gøre vort liv usikre.

Den nye dreng i klassen, Christian, er sådan en dreng. En lille Rambo, der ikke finder sig i noget. Han forsvarer straks en anden dreng, Elias, som bliver mobbet. Ja, Christian går simpelthen amok og slår lederen af det lille mobbe-team halvt fordærvet og truer ham på livet med en kniv. Kontant gengældelse.

Christians far er oprørt og fortæller drengen, at man ikke bare sådan kan gå rundt og slå på hinanden. For så slår den anden tilbage og så ender det hele i en voldsspiral.

- Ikke hvis man slår hårdt nok første gang, svarer Christian vredt og forklarer faderen, at han ingenting forstår.

Elias' far Anton repræsenterer den stik modsatte fremgangsmåde. Pacifisme. Han er læge og arbejder på en klinik i en flygtningelejr i Sudan, hvor krigsherren Big Man voldtager og sprætter kvinder op - som Anton så må lappe sammen. Men en dag er krigsherren selv blevet såret og søger hjælp på klinikken. Måbende ser flygtningene til, mens lægen forbinder Big Mans sår og "samler gloende kul på hans hoved".

Anton rejser frem og tilbage mellem Sudan og Danmark - og på hjemmefronten forsøger han at lære de to drenge, at man ikke skal slå igen. Han kommer

op og skændes med en opfarende mekaniker, som slår ham - og derefter tager han sine to drenge med hen til mekanikerens værksted og fortæller ham, at nu skal han sige undskyld.

Mekanikeren ryster hånende på hovedet og i stedet vapper han Anton et par på skrinet, men Anton flytter sig ikke en millimeter. "Vend den anden kind til", siger Jesus - og Anton forsøger at lære drengene, at mekanikeren ikke kan gøre ham andet ondt end et par på skrinet. Voldsspiralen er brudt. Og vi kan selv sidde og spekulere over, hvor smart denne pædagogik er.

Men for drengene er det afmagt, nedergang, ubrugeligt. De mister fuldstændig respekten for Anton. De beslutter sig for at tage hævn over mekanikeren på deres egen måde.

Der krydsklippes igen til Sudan - og Antons dilemma tilspidses, da krigsherren gør grin med Anton og praler med sine overgreb på kvinderne. Det slår klik for Anton og han overlader Big Man til flygtningelejrens pøbel, som går amok og slår bandelederen ihjel.

En lignelse om gengældelse

Mange anmeldere kalder filmen alt for konstrueret. Og det er på mange måder også nærmest en lignelse. Selv kan jeg godt lide, at den danske instruktør Susanne Bier har bredt temaet ud, så det står spændt mellem det større krigs-drama i Sudan og den helt hverdagsagtige situation i det danske sommerland, som vi alle kan havne i - en vred mand i Brugsen - eller lignende.

Jo, det er for så vidt "nemt" at vende den anden kind til i Brugsen, eller hos mekanikeren - og nemt at lære børnene, at de ikke må slå igen. Men hvad gør man, når man udfordres af rå og ubøjelig magt - når man dagligt får tæsk i skolen? Eller holder pacifismen når en krigsherre i Sudan ikke helmer før han får lov til at smage sin egen medicin? Er det "øje for øje" eller er det at vende den anden kind til?

Bagved denne grundfortælling, så går hovedpersonerne rundt og tumler med andre ting. Brudte forhold og det tab og den smerte det bevirker. Christian har mistet sin mor, som er død af kræft, og han beskylder faderen for ikke at have elsket sin mor nok. Han reagerer ved at trække sig ind i sin egen verden, hvor hævn for ham bringer balance og orden. Og Anton er midt i en skilsmisse - han har været utro - og kæmper for at få sin kone tilbage. Denne "freds-helgen" har selv lig i lasten. Og denne smerte er måske også med til at forklare, den måde folk reagerer på i filmen.

De bibelske hentydninger er helt klare - og Susanne Bier forklarer selv om dem i et "bagved-kameraet" klip på dvd'en. Det er værd at tage med, hvis man ser filmen derhjemme.

Hævnen fik i år en Oscar for bedste udenlandske film. Vi skal nok komme til at høre mere til Bier de kommende år.

Himmelen

En sanselig og konkret virkelighed

Det er næppe tilfældigt, at overskriften til Narniakrønikens allersidste kapitel er "Ud af skyggelandene", og ikke "ud af skyggelandet". Narnia har været et skyggeland, men det samme gælder også England, hvorfra flere af bøgernes hovedpersoner kommer. Det sande Narnia, som består hinsides tiden - og det samme gælder det virkelige og sande England - det kommer først nu og er Aslans eget land.

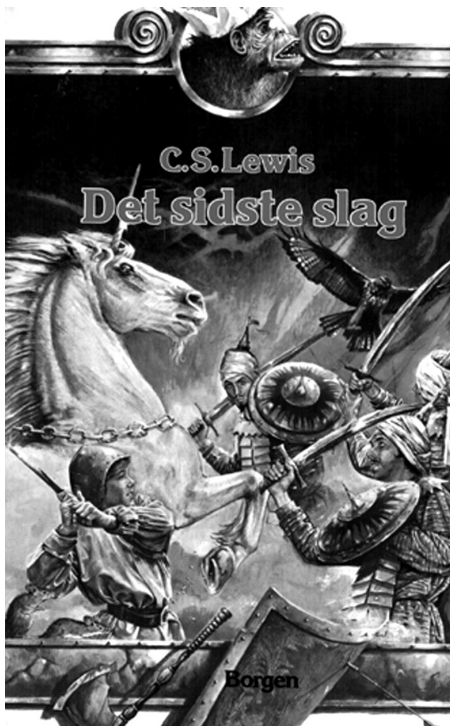
Lewis fortæller os i sin selvbiografi, hvordan han i bardomsårene længtes efter et andet land, som var til stede i hans fantasi- og drømmeverden, og som han sågar skrev historier om. Verdenslitteraturen rummer flere eksempler på historier, digte og eventyr, som handler om sådanne længsler og drømme rettet mod en anden verden, en mere frydefuld og opfyldende verden. Og mon ikke de fleste af os genkender det fra sig selv?

Denne genre har der i lang tid været set på med foragt, og i en lang tid var det den hverdagsrealistiske historie, som beherskede børnebogsmarkedet. Måske en lille smule overdrevent kan vi sige, at Tolkien oplivede genren for voksenlitteraturens vedkommende, Lewis for børnelitteraturens. Oglangsomt siden har tingene ændret sig, så denne genre nærmest er blevet dominerende, måske også for dominerende, for der er næsten ingen ende på, hvad der skrives af eventyr og skabes af eventyrfilm.

Evighedslængslen

I en materialistisk verden med darwinismen som forklaringsmodel på snart set alle ting sættes der massivt ind på at knuse alle håb og længsler, som mennesker måtte have om en transcendent verden hinsides himmel og jord og hinsides døden.

Med syvtommersøm slås det fast,

Kommentar til kapitel 16 i "Det Sidste Slag".

Af Louis Nielsen

at denne verden er den eneste, som er, og dette liv er det eneste vi har, og det eneste vi får. Den bibelske påstand, at "Gud har lagt evigheden i menneskets hjerte" (Præd 3:11; 1931 oversættelsen), forholder man sig generelt afvisende til.

Alligevel lykkes det de færreste helt at kvæle disse længsler; den ateistisk, darwinistisk inspirerede danske digter, I. P. Jacobsen erkendte, at han havde disse længsler, og han lagde bånd på sig selv og anstrengte sig til det yderste for at få dem til at dø.

Meget mere fast form tager disse længsler i Bibelen, hvor Gud Herren selv giver løfter om en bedre verden, en by, som består.

Bibelhistorien åbner glimtvis for den

evige verden således, at den himmelske verden pludselig er her på jorden. Den Almægtige kommer til Patriarkerne og i drømme og i syner, men også sommetider i engle- eller menneskerskikkelse, og hans åbenbarelse er så konkret, at det ikke efterlader sig nogen tvivl om, at Herren var her, og at han talte til dem, besøgte dem og vandrede med dem.

Patriarken Jakob oplevede i sit syn ved Betel på flugt fra Esau, at det var ligesom at stå foran "Guds hus og himlens port". Tabernaklet forkyndte for Israel, at Jahve var til stede blandt sit folk og ved sin indretning udtrykte og symboliserede den også himmelske sandheder for folket. Tabernaklet var jo en kopi af Guds himmelske helligdom, som nogen ting på jorden kunne være det.

Det kommende himmelske og nye Jerusalem afbildes også som meget nær det gamle og jordiske, men med en pragt og herlighed, som langt overgår det. Tillige blandes ind i afbildningen billeder, som stammer fra 1 Mosebog 1 og 2, fra skildringen af Eden, Paradiset.

Noget tilsvarende gør Lewis, når han beskriver det Narnia, som nu kommer, den nye skabesles Narnia, i billeder, som for de, som har været i Narnia, forekommer bekendte, og dog er nogle andre. Måske kan vi sammenligne det med, hvad der skete for de udvalgte disciple på forklarelsens bjerg, hvor de så den Jesus, de kendte så godt, som den samme Jesus som for et øjeblik siden, men nu iklædt og overstrålet guddommelig herlighed.

Himlen vil, når Guds folk en dag er samlet dér, ikke være helt og aldeles anderledes end verden, vi kendte her, men vil alligevel være overvældende anderledes.

Klogeligt beskriver Lewis ikke, hvordan saligheden i Aslans eget land vil opleves, for det ved hverken han eller vi noget om, den har vi helt og fuldt til gode;

han nøjes med at gøre den op som som “det Første Kapitel i Den store Bog, som ingen på jorden har læst, som bliver ved og ved og i hvilket hvert nyt kapitel er bedre end det foregående”.

Det, han fortæller om i sin historie, er hvordan det narniske persongalleri samles, og måbende og begejstret indledningsvis oplever det nye og sande Narnia. På den måde får Lewis fortalt os en række ting om det sande Narnia, og på den måde indirekte også fortalt os noget om Himlen, sådan som han forstod og tolkede den himmelske salighed.

Himmels sanselighed

Fortællingens form er meget fortættet, og der er fart over begivenhederne, man mister næsten pusten, når man læser den, ikke stille bare med øjnene, men læser højt for sig selv eller med andre som tilhørere. Billederne vælter over hinanden. Det er musik, vellugt og landskabelig skønhed i en uendelig, alt hvad der vækker sanserne og kalder på dem, ører, øjne, næse, mund. Hvordan nogen af os nogensinde kan have fået et indtryk af Himlen og de saliges liv der som stillestående, meditativt og kedeligt oplever vi nu som komplet uforståeligt.

Lewis’ fortælling med det gentagne “Stands ikke. Længere op og længere ind!” og opfordringen til at “nyde det i farten” er så smuk og munter og så helt i sin egen kategori, at det føles forkert at ville forklare enkelthederne.

Lewis er ikke hæmmet af nogen tilbageholdenhed, når han skildrer disse ting. Vi tilhører en generation, som er opdraget med at tale meget reserveret om de evige ting. Igen og igen får vi at vide, at om de ting véd vi ikke noget.

Er Bibelen tilbageholdende? Det kommer an på, hvordan vi ser det. Disse ting ligger jo klart uden for vort erfaringsområde. Ingen af os har været i Himlen, og de få, som har været, har ligesom ikke haft mandat til at tale om, hvad de har oplevet eller også har de meddelt sig i symboler og billeder, som vi måske kan følge et stykke af vejen, men som alligvel sprænger den jordiske og virkelighed.

Jesus har fortalt os om Faderhusets mange boliger, og han har utvetydigt forsikret os om, at han er gået bort for at berede et sted dér. Vi kan gøre og vi gør os forestillinger om disse boliger,

men information gives os kun i billeder, og bag hvert af disse billeder finder vi urbilledet, billedet af Paradiset, hvor vore første forældre blev sat af Gud, og indtil katastrofen indtraf, nød hans nærvær og mødte Ham vandrende omkring i haven.

Skønt billedsprog fornemmer vi tydeligt, at der er virkelighed bag det, at Himlen, Paradiset, den evige salighed er fysisk og konkret, og ikke “kun” åndelig. Der er brug for at tale konkret om det evige. Og vi er taknemmelige for, at Lewis gør det, på trods af, at nogle af hans venner på Parnasset har rynket på næsen af det og gjort grin med det.

Ingen frygt, ingen tid

Som de er på vej “længere ind og længere op” oplever de en langt rigere, langt skønnere, langt større natur end nogen, de tidligere har kendt, men alligevel ikke nogen helt ukendt natur. Men også tiden er blevet en anden. Har det varet en halv time eller 50 år? er med et blevet et naturligt spørgsmål at stille. Naturlovene er tilsyneladende også sat ud af kraft.

Hvad der ikke kunne have ladet sig gøre i den gamle verden, er her blevet muligt, og hvad der i den gamle verden ville have bragt død med sig kan her gøres uden den mindste fare. Livsrummet er udvidet ud over al genkendelighed. Mest bemærkelsesværdigt af alt: De kan “ikke blive bange”, selvom de så anstrengte sig for det kunne det ikke lade sig gøre. Frygt og angst er borte. Leg og kådhed, vittigheder og et sprudlende humør og en henrykkende livsudfoldelse er blevet hverdag og deres naturlige miljø. Vil den, som har tænkt og sagt, at Himlen er et kedeligt sted at være, træde frem?

De kommer også længere “ud” i landskabet og ser “lande” og natur, som ingen af dem, selv ikke de ældste i flokken har set, når man altså lige ser bort fra de to, som var der og oplevede Narnia blive skabt, først Digory og fyrstinde Polly. Og “rejsen” er ikke kun en rejse i rum og sted, men også en rejse i tid. “Det virker, som om det var i går”, sagde Digory.

Landskabet opfyldes af haver, og nogle gange tales der eksplisitet om *Haven*. Alt og alle steder synes omdannet til et Eden. Vellugt, vellyd, skønhed lyser dem i møde alle steder fra.

Haven på højen med træet med de gyldne og sølverne blade er her også - det

træ, som Polly og Digory blev sendt til i bogen, hvori alle eventyrerne begyndte, og hvorfra Digory plukkede et æble, af hvis frø et træ blev plantet i Narnia, som for en tid lang ville stå som et værn mod den indtrængende onde magt, og fra hvilket Aslan også gav ham en frugt, han kunne tage med sig til London til lægedom for hans døende moder. Men nu er vejen åben, og frugten er for enhver til at spise af, men det sidder endnu i dem, at det må de ikke.

Den samme tøven føler de, da de oppe på højen med det forunderlige træ ser “en stor gylden port”. Straks melder tvivlen sig: “Tør vi? Går det an? Kan det være rigtigt, at *vi* må åbne den?” (kursiveringen er Lewis’).

Guds nåde bliver aldrig en selvfølge. Den vil altid være overvældende og uforskyldt - også i Himmelen. Men før de får samlet sig, hører de “den vidunderlige høje og liflige lyd af et vældigt horn inde fra et sted bag muren, og porten gled op”. Og hvem kom ud? “En lille væver talende mus med blanke øjne og en ring med en rød fjer og venstre hånd hvilende på et langt sværd. Den bukkede (det var et såre elegant buk og sagde med sin skingre stemme: Velkommen i løvens navn. Kom længere op og længere ind.”

Rippitjip er just som vi altid har kendt ham, ridderlig, høflig, tjenende. I det hele taget er den efterfølgende scene opfyldt af gensynenes glæde.

Det er mærkeligt, som tænkningen omkring Himmelen har fået stadig mindre plads i teologernes verden, og efterhånden også hos mange almindelige kristne. Mange vil i dag sige, at de forholder sig agnostiske til alt det med Himlen. “Om det kan vi intet vide”, vil de hævde, og desforuden er det mere passende for os at samle os om det jordiske liv end om det himmelske.

På den måde sår de usikkerhed, udtnyder håbet og lægger himmelglæden øde. Gudskelov taler Bibelen tydeligt om det evige liv, ikke kun metaforisk, men konkret og bogstaveligt. Et gensyn vil helt sikkert finde sted. “Vi kommer til at se Abraham, Isak og Jakob i Guds rige” De, som tror på Jesus, behøver ikke sænke blikket, når de synger:

“Venner, jeg elskede, møder jeg der, gensynets glæde skal fylde enhver; dog, når et smil fra Hans øje mig når, saligheds fryd gennem sjælen mig går”.

eller Grundtvigs velkendte strofe:

“Så rejse vi til vort fædreland,
der ligger ej dag i dvale,
der stander en borg så prud og grand
med gammen i gyldne sale,
så frydelig der til evig tid
med venner i lys vi tale”.

Vidunderligt er det, at ingen af dem mangler. Ikke Caper Søfareren, Muddermugge, Prins Rilian, Rødfjer, Trøffelsnuser, Funkefjer, Trumfe, Glenstorm, Aravis, Cor, kong Lune, Bri og Hrim, Tumnus og Hr. Bæver og fru Bæver og, og, og - den ene efter den anden. Aslan har holdt sit ord, og alle er de nu - og det forenede - i hans rige.

Livet med himmelen for øje

Hen mod slutningen, lige inden Aslan viser sig, siger faunen Tumnus: “I kigger nu på det England, der ligger inden i England, det virkelige England præcis som dette er det virkelige Narnia. Og i dette virkelige England går ingen gode ting til grunde”. Det her kan være en smule svært at forstå.

Vi lever midt i forandringernes og forgængelighedens verden. “Verden i dens nuværende skikkelse går sin undergang i møde, siger Paulus. Alligevel er der noget, som består, også efter den store ildprøve på Herrens Jesu Kristi dag. Selv i forgængelighedens verden er der nogen, som “søger herlighed og ære og uforgængelighed ved udholdende at gøre det gode”. Det liv er værd at lægge sig på sinde og leve i. Et sådant liv vil vi møde igen og møde det, som vi forlod det. Det står, når alt andet opløses og går til grunde. Jesus sagde noget om at bruge den uretfærdige mammon til at skaffe sig

rigdomme i Himlen. Livet her behøver altså ikke være tomt; vi kan leve det i lyset af Guds kommende rige.

Når vi engang samles om Guds og Lammets trone, samles vi som Herrens forløste folk, men vi samles også ud af “alle stammer og tungemål, folk og folkeslag”. “Folkene bringer deres rigdom til staden”.

Peter, Edmund og Lucy ser også deres egen far og mor stå og vinke til dem på den anden side af den store dybe dal. Også de er her. Aslan er navnet, Løven har i Narnia, men han er også konge over alle andre lande og folk. Og Edmund og Lucy blev sidste gang, de fik lov til at komme til Narnia, sendt hjem med den besked, at Aslan også var i deres verden, men at han dér havde et andet navn, og at de måtte lære Ham at kende under dette andet navn. Aslan havde kaldt dem til Narnia, for at de i deres egen verden skulle lære ham at kende under det navn, han bar dér. Børnenes forældre må have kendt Aslan under det navn, han havde i England (Jesus); derfor er de nu hinsides døden i det land, som er Aslans land, og som samler mennesker fra alle folk og riger. Tydeligere kan det ikke siges, hvorfor Narniabøgerne blev skrevet.

[Og nu hvor tre af dem foreligger som film, kan vi godt undre os over, at så få har fundet ud af, hvem Aslan virkelig er, og hvad det er, Narniaeventyrerne indbyder dem til. Men ligesom bøgerne af Gud er blevet brugt til at føre mange til tro, og ikke kun børn, men også voksne, kan vi håbe, at også filmene må komme til at gøre det samme].

“Og den første person, som Aslan kaldte på, var æslet Pusle Du har aldrig set et æsel se mere slukøret og fjollet ud end Pusle gjorde, da han gik op til Aslan; og ved siden af Aslan så han lige så

lille ud som en killing ved siden af en sanktbernhardshund. Løven bøjede hovedet og hviskede noget til Pusle, der fik ham til at sænke sine lange ører, men så sagde han noget andet, der fik ørerne til at rejse sig igen. Menneskene kunne ikke høre, hvad han sagde nogen af gangene. Så vendte Aslan sig mod dem og sagde: “I ser endnu ikke så lykkelige ud, som jeg gerne vil have jer til at være”.

“Vi er bange for at blive sendt bort, Aslan”, sagde Lucy. “Du har sendt os tilbage til vores egen verden så tit”.

“Vær ikke bange for det”, sagde Aslan. “Har du ikke gættet, hvad der er sket?” Deres hjerter bankede heftigt, og et v i l d t h å b voksede frem i dem”.

“Der v a r virkelig en jernbaneulykke”, sagde Aslan stille. “Jeres far og mor og I allesammen er - som I plejede at kalde det i skyggelandene - døde. Arbejdet er forbi; ferien er begyndt. Drømmen er endt; det er morgen nu”.

Det er utroligt smukke, bevægende, stille men samtidig triumferende ord, Lewis her lægger Aslan i munden som bogens - bøgernes - grand finale.

“Og idet han sagde dette, lignede han slet ikke en løve længere, men de ting, der derefter begyndte at ske, var så fantastiske og smukke, at jeg ikke kan udtrykke dem i ord. Og for os er det slutningen på alle historierne, og vi kan i sanhed sige, at de alle levede lykkeligt siden”.

“Levede lykkeligt siden”. Det er også, hvad der er i vente for os, og for alt Guds folk.

The End

Hermed er også vi kommet til ende med vores refleksioner over Narniabøgerne. Vi siger tak til vore læsere, som har fulgt og læst serien alle disse år. Vi slutter i glæde som bøgerne ender i glæde, lutter og evig glæde. Men ulig bøgerne slutter vi også med et vist vemod. Det har været en glæde at skrive disse refleksioner; den glæde har vi så ikke mere. Måske får vi dem samlet i én stor udgivelse. Vi får se.

Men helt slipper vi ikke Lewis. Fra og med næste nummer tager vi fat på hans sarkastiske og underfundige “FRA HELVEDES BLÆKHUS”. Det er en helt anden genre, men udfordrende.

Kongens Store Tale

Kongen elsker den rene af hjertet, indtagende tale får kongen til ven (Ordsp. 22:11)

En ven kan være mere trofast end en bror (Ordsp. 18:24)

Kongens Store Tale fortæller historien om et usædvanligt venskab mellem Kong George den 6. og hans talepædagog. Det er en film om venskabets stærke bånd og om, hvordan et sådant venskab kan hjælpe med at overvinde store udfordringer.

Filmen er baseret på virkelige historiske begivenheder. Prins Albert, hertugen af York, blev Kong George den 6. i en vanskelig tid omkring Anden Verdenskrig, hvor folket havde brug for en regent at se op til og kunne samles om.

Problemet var bare, at han fra barnsben stammede så voldsomt, at han mange gange havde vanskeligt ved overhovedet at få bare sagt to ord i sammenhæng. Han forsøger sig uden held med forskellig ekspert-hjælp og har faktisk givet op, da hans kone aftaler et møde med den meget bohème-agtige og selv-lærte australier, Lionel Logue, der har sine helt egen filosofi om, hvordan man kan helbrede stamning.

Forholdet mellem prins Albert (Colin Firth) og talepædagogen (Geoffrey Rush) er en delikat størrelse - rollerne som monark og undersåt er klart defineret i det offentlige rum, men hos talepædagogen er monarken reduceret til en simpel elev, der bliver nødt til at parere ordrer - selv de mest absurde tiltag, som Lionel har i ærmet for at kurere "Bertie". Filmen får mange sjove og varmhjertede scener ud af dette ømtålelige forhold.

Alene det, at Lionel insisterer på at de skal være på fornavn er en overvindelse for Albert. Han har bevæget sig i cirkler, hvor ingen er kommet tæt på ham, og han har aldrig haft en virkelig ven. Men der kommer også alvorlige knaster i forholdet, da tiden nærmer sig for prins Alberts kroning (hans broder Edward abdicerede, så han kunne gifte sig med en fraskilt amerikansk society-kvinde).

Ved Alberts side står hustruen Elisabeth, der opmuntrer og støtter ham i

hans kamp for at overvinde de hakkende sentenser. "En dygtig kvinde er sin mands krone," (Ordsp. 12:4), og den krone er vigtigere for Albert end den han får som Kong Georg den 6. Det er et sjældent positivt portræt af et varmhjertet ægteskab - og kvinden, der står bag manden.

Filmen bygger op til den store radiotale, som Kong George skal holde, da briterne erklærer krig mod Tyskland ved indledningen af Anden Verdenskrig. Vi holder næsten selv vejret i håbet om, at han ikke vil stamme sig igennem udsendelsen.

Det er svært ikke at tænke på Bibels historie om Moses, der bliver bedt om at tale Guds sag foran Farao. Moses undskylder sig med, at han ikke har de

store talegaver - og Gud sender hjælpen i broderen Aron.

Hvor ville vi være uden venskaber? Hvor vigtigt er det ikke at holde fast på dem og selv være en god ven, der kan opmuntre andre i svære tider? Det taler filmen stærkt om - ligesom Bibelen understreger det. "En ven viser kærlighed til hver en tid" (Ordsp. 17:17). Paulus, der følte det meget svært at bære byrden som missionær og underviser uden at nogen stod ham bi. "Skynd dig, kom snart... Demas har forladt mig... Kun Lukas er hos mig", lyder det bedende fra Paulus til Timotheus.

Filmen vandt fortjent flere Oscars, blandt andet til Colin Firth som prins Albert - men Geoffrey Rush er ligeledes god som talepædagog.

Børn og alkoholisme

At være barn af en alkoholiker har store konsekvenser for ens liv. I Danmark skønner man, at ca. 120.000 børn og unge lever med forældre, der har massive alkoholproblemer. Kun få af disse børn bliver spottet og får derfor ikke den hjælp og støtte, de har brug for.

Man mener, at ca. 40 procent af alkoholmisbrugerne selv er vokset op i et alkoholiseret hjem. Det skønnes, at næsten hver anden dansker kender til et familiemedlem eller en ven, der har et alkoholproblem. At erkende, at man har et alkoholproblem, er svært. Man benægter det ofte, derfor går der i snit 10-12 år, før man går i behandling. Det er hårde facts, hvis man er barn af en alkoholiker og skal leve med det traume, det er at opvokse i den type familie.

Jeg tror, vi kender billederne fra medierne af børn, der går for lud og koldt vand. Børn der lever i et beskidt hjem, børn der ikke har rent tøj på, ikke har madpakke med i skole, er ude sent om aftenen og børn med lus. Når billedet er så klart, kan vi alle se, at det står helt galt til, og der må handles. Problemet er blot, at det er sjældent, at det ydre billede er så grelt. Mange børn lever i totalt kaos uden nogen opdager det. De lever med daglige omsorgssvigt fra voksne, med angst for at mor eller far ikke vågner op igen eller kommer hjem; de

Af Astrid i Hjøllum Christensen

føler sig gang på gang svigtet af verdenen omkring dem, og de føler sig anderledes. Men hvordan kan det være, at det kan være så svært at spotte?

Loyale børn

Børn af alkoholikere lærer hurtigt at klare sig selv. De lærer hurtigt, at verden ikke er til at stole på, de kan kun stole på sig selv. Børn er loyale mod deres forældre, og de har stor kærlighed til dem. Børn bliver som udgangspunkt født nysgerrige, elskelige, de elsker sig selv, de vil have viden, de er spørgelystne, og hviler godt i sig selv. Babyer kan gøre opmærksom på behov. De skrider, når de vil have mad, når de vil sove, og når der er noget i bleen. Hvis disse behov ikke bliver mødt, lærer de hurtigt, at det alligevel ikke nytter noget.

I det alkoholiserede hjem er det ofte barnet selv, der klarer de basale ting i hverdagen. Hvis der er søskende, er det ofte de store søskende, der tager sig af de mindre. De er med til at dække over forældrenes misbrug. Hvis de fx er til fest, hvor der er alkohol, kan barnet have en standard forklaring om, at "mor har allergi overfor alkohol, så hun bliver hurtigt beruset" eller de kan være de første

til at åbne døren, når der bliver ringet på, så der ikke er nogen der kommer indenfor og ser, at mor eller far er fuld. Børnene gør meget for at dække over familiens hemmelighed.

Børn i alkoholfamilier bliver utrolig dygtige til at aflure hvilken dag, det er i dag. Er dagen i dag en god dag eller en forfærdelig dag? Flere har beskrevet, at allerede på dørtrinnet kunne de mærke, om det var en fuld eller ædru far eller mor på den anden side af døren. Barnet bliver utrolig god til at tilpasse sig noget uforudsigeligt. Barnet tror ofte, at de ved deres opførsel kan være med til at påvirke om mor eller far drikker mere eller mindre. At de kan mindske sorgen i familien. Barnet lever i et konstant stressberedskab, det ved aldrig om dagen i dag er "købt eller solgt". Og de lever med den konstante smerte, at ingen må opdage det. De skammer sig over det, og føler sig skyldige.

Man kunne fristes til at tro, at barnet har det godt i de stille perioder. De perioder hvor mor eller far ikke drikker. Barnet oplever her forældre, der overkompenserer. Forældre der prøver, at gøre sit yderste for at alt er i orden. Men barnet ved godt, det er for en kort tid. Og i denne tid er barnet angst for, at det sker igen.

At leve med forældre med et alkoholmisbrug er stærkt belastende. Det har en

række konsekvenser for børnene. Særligt når de er voksne, opdager man konsekvensen. Barnet har ingen mulighed for at gennemskue, at det lever en "farlig" tilværelse. Normalbegrebet er sløret, og barnet gør alt, hvad det kan for at tilpasse sig. Voksne børn af alkoholikere gætter sig til, hvad normal adfærd er.

Problemer følger børnene

Når børnene bliver voksne vil de opleve en række problematikker. De kan opleve at have svært ved at gennemføre en uddannelse eller et projekt, ofte vil de lyve, selv når det ville være lige så nemt at sige sandheden, de bliver enormt selvkritiske, de har svært ved at have det sjovt og føle glæde, de bliver ofte meget selvhøjtidelige, de har problemer med at knytte sig til andre, at være i nære forhold, de ønsker kontrol over tilværelsen – og når de ikke har det, har de en tendens til at over reagere, de har konstant brug for bekræftelse og de føler sig forskellige fra andre.

De udvikler ofte depressioner, følelsesforstyrrelser (kan ikke mærke glæde, vrede, sorg osv.), de har en overvældende følelse af skam og skyld, dårligt selvværd, har travlt med at dække andres behov, de har det svært med at mærke egne og andres grænser, de reagerer følelsesmæssigt stærkere på situationer end man synes, der er grund til, og de har angst og bekymringer for fremtiden. Grundlæggende er tilliden til mennesker omkring dem ødelagt. Det er en meget smertefuld tilstand at være i.

Det kan virke ubegribeligt, når man selv har levet et trygt familieliv, at der er børn, der dagligt lever i et miljø, der skader dem. Og det kan være utrolig svært at sige noget til trøst til et menneske, der har oplevet denne verden så hård. Det er en lidelse, der kan være enormt svær virkelig at forstå og forklare. Jeg tror ikke, man forstår det, medmindre man selv har prøvet det.

Men man kan prøve at forstå. Man kan prøve at reagere. Der er nogle ting, man kan prøve at være opmærksom på i kontakten med et barn. Hvis man ser et barn, der er meget alene, et barn der tager sig mere af sine søskende end normalt, en der selv skal håndtere konflikter eller et barn, der er bekymret for, hvad der sker derhjemme, når det er ude, kan der være grund til bekymring.

Det er altid en alvorlig sag at indberette familier til kommunen, og selvfølgelig skal man tænke sig godt, om inden man gør det. Men det er også et alvorligt svigt at vide, at der er noget galt i en familie uden at gøre noget ved det. Mange børn af alkoholikere siger undrende, når de bliver voksne: "Hvorfor var der ingen, der reagerede?"

Bibelen taler skarpt imod ikke at tage sig af sin familie. I 1. Timotheus kap. 5 v.8 står der: "Den, der ikke sørger for sine egne, og særlig for sin egen husstand, har fornægtet troen og er værre end en vantro"

Det kan dog opleves svært at sidde foran et menneske, der pga. hvad andre har gjort, har megen smerte. Jeg hørte engang en kvinde sige "Hvis Gud er til stede i alt, så han det ske?". Det er enormt svært at give en forklaring til et menneske, der oplever sig forladt og ensom.

At lytte og hjælpe

Benny Andersen skriver "Når jeg synger min klagesang for dig, er det for, at du skal høre min sorg. Det er ikke en stil, du skal rette i". Lidelse har mange forskellige ansigter, og vi reagerer alle forskelligt på lidelse. En problemstilling kan udefra set godt se ud som den samme, men fordi vi er forskellige, kan den tage forskellig form. Hjælpen ud af lidelsen kan være forskellig. Men grundlæggende for os alle er, at vi ønsker at blive mødt, som den vi er. Vi ønsker at være elsket, som vi er. Og ofte er den bedste hjælp for et andet menneske, at der er nogen, der tør høre på de skrækelige historier. De historier, der gør ondt blot at høre, uden man selv har været til stede. Når man tør gå derhen med et andet menneske, føler mennesket sig mødt og forstået.

Der er en utrolig lægedom i at få lov til at sige tabuet højt. At sige det højt, hjælper hjernen med at forstå, at det her skete. Man var det svigtede barn, det barn der skulle tage ansvar som en voksen. Mange oplever ikke at kunne få lov at tænke højt, mange oplever at få en masse gode råd. Det kan også være på sin plads, men kun hvis man virkelig har forstået, hvad den lidende part beretter.

Voksne børn af alkoholikere har grundlæggende ikke tillid til andre, så som den udeforstående skal man lytte, lytte og lytte. Først og fremmest handler

det ikke om at have rigtige svar, men at møde mennesket hvor det er. Man kan tilbyde at bede sammen. Ofte er det også befriende at spørge Gud, hvorfor det skulle ske? Eller hvorfor forholder Han sig tavs? Eller fortælle Gud hvor vred man er, over det der er sket. Når man erkender, at det er sådan, man har det, er det også nemmere at give slip på. Job tryglede også Gud om svar.

Vi kan så let med vores menneskehjerne komme med teoretiske svar på, hvorfor mennesker lider nød. Vi kan forklare synd og lidelse, men vi kan ikke med vores hjerte tro, at så smertelige forhold er givet fra Gud til mennesker.

Det onde kommer ikke fra Gud. Jesus døde på korset for at besejre det onde. Kampen mellem det gode og det onde udspilles i menneskelivet. At kalde al lidelse "prøvelser fra Gud" ville gøre Gud til en forfærdelig Gud. Men nogle gange oplever vi, eller kan opleve, at andre får lov at opleve det, at midt i al lidelse og midt i al ondskab og midt i alle spørgsmål, kan der komme små meninger med det hele.

Et bibelord, en god ven der trøster og opmuntrer eller en fred, vi ikke selv kan forklare, kan blive givet os. Rom. 8.28 siger "alt samvirker til det gode for dem der elsker Gud" eller Salme 31.16 "Mit livsløb er i din hånd". Det betyder ikke man kan besvare al lidelse, men det betyder at det i Guds verden kan samvirke til noget godt og meningsfuldt. Men at tale om det med et menneske, der på egen krop har oplevet store lidelser, kræver stor ydmyghed og respekt for det andet menneske, og mest af alt, at kærligheden er med som en følgesvend.

Mennesker kan lære noget gennem lidelse. Mennesker kan vokse og modnes igennem hårde trængsler. Men hvis det bliver til læring er det mere Guds nåde end lov.

Indtil den dag hvor i skal være samlet i Guds rige, hvor der ingen lidelse er. Kan vi hjælpe hinanden med at være medvandrere, tørre hinandens kind, være ydmyge overfor andres lidelser, glædes når det lykkes og huske hinanden på, at vores livsløb er i Hans hånd, også når vi ikke mærker det.

Salige er de sagtmodige...

“Jeg er sagtmodig og ydmyg af hjertet”

Jesus om sig selv i Matt. 11:29

“Hvad er . . . Sagtmodighed Andet end at bære den tunge Byrde let”.

Søren Kierkegaard

Den tredje saligprisning er nok den, der er blevet gjort mest grin med - og formentlig også mest misforstået. Denne saligprisning virker latterlig og modsætningsfyldt. For er der noget, vi er sikre på, så er det, at den sagtmodige ikke arver noget som helst. Den, der får, er den der griber ud efter det selv. Det firma, der indleder en “aggressiv” markedsføringskampagne; den person, som møver sig frem i køen.

Mange misforstår det at være sagtmodig. Vi har et billede af en forskræmt, selvudslettende person uden ryggrad, som går bøjet gennem tilværelsen uden at efterlade sig noget særligt indtryk. Men sagtmodighed er ikke at være en dørmåtte, der bare lader sig træde på. Det er ikke en kujonagtig person, der viger uden om alle konflikter. Det er ikke en person, der drømmeagtigt, zen-buddhistisk svæver en halv meter over jorden.

Sagtmodig er et stort ord, som er svært at definere - det bliver også erstattet i Saligprisningerne med “ydmyghed” (Bibelen på Hverdagsdansk) og i andre engelske oversættelser med “mildhed”. Det græske ord *prateus* har i sig betydningen af noget stærkt, der bliver tæmmet - og kan godt oversættes som “styrke under kontrol” eller med “fast venlighed”.

Overgiver sin sag til Gud

Sagtmodighed er ikke det samme som svaghed, men i stedet overgivet styrke.

Af Carsten Thomsen

Den 3. saligprisning er et næsten ordret citat fra salme 37:11: “Men de sagtmodige skal få landet i arv og eje og glæde sig over stor lykke.” I versene forinden beskrives sådan en sagtmodighed med en, der “overgiver” sin vej til Herren, som stoler på Gud, der har magt til at gribe ind (v. 5), som er stille over for Gud, og som venter på ham. Som ikke “farer op over for den, der har lykken med sig og får sine planer gennemført” (v. 7). Som ikke bliver “vred” (v. 8).

Det er her sagtmodighed starter. Med hvile hos Forsynets Gud. Den sagtmodige ved, at hans eller hendes livsløb er i Herrens hånd (Sl. 31:16). Han eller hun overgiver sine omstændigheder, hvor svære de end ser ud, eller hvor lykkelige de end er, til Gud.

Jeg har de seneste dage genlæst Onkel Tom's Hytte. Harriet Beecher Stowe tegner i slaven Tom et portræt af en sagtmodig kristen. Hans styrke og udholdenhed under slaveejernes grusomhed findes i hans bevidsthed om, at hans livsløb hviler i Faderens hånd. Sagtmodig, men alligevel stærk. I et kapitel vil formanden for farmen, Simon, have Tom til at herske over de andre slaver.

“Kom så du herhen, Tom!” bød Simon.

“Det er min tanke at ophøje dig til driver, og jeg mener, at det er bedst, du straks begynder at øve dig i at bruge pisken; nu kan du få lov at klø Lucy der.”

“Massa må undskylde mig, det kan jeg ikke.”

“Da skal jeg nok lære dig det.” Simon tog sin pisk, gav Tom et rap over ansigtet og lod derefter en regn af slag falde over ham, hvor det kunde træffe.

“Se så!” pustedes han. “Mener du nu, du kan?” “Nej, Massa,” sagde Tom igen og tørrede blod af sit ansigt. “Jeg vil slide, og slæbe, så meget Massa vil forlange det, men dette her gør jeg ikke.”

Den høflige Tone, som Tom altid talte i, og den blidhed og sindighed, han stadig viste, havde bragt Simon på den tro, at han vilde være nem at få bugt med. De andre slaver stod og bævede i angst for, hvad der nu ville ske. Simon stod et øjeblik tvivlrådig, men tog så atter ordet: “Dit fordømte sorte dyr, vover du at sætte dig op mod mig! Tør du usle slave sætte dig på bagbenene over for din herre og fortælle mig, hvad der er rigtigt og ikke rigtigt?”

“Hun er syg,” sagde Tom. “Det vilde være en grusom synd at piske hende, og jeg gør det ikke, heller ikke nogen anden pisker jeg, om så Massa slår mig halvt ihjel.”

Tom talte roligt, men fast; man skønnede, at han lod sig ikke bøje. Simons grønne øjne lyste af raseri....og han gav sig til at spotte:

“Se se, endelig har vi fået en hellig hund herind i gården, en gudfrygtig herre, som kan prædike for os om vore synder. Ved du ikke, at der står i Skriften: “I tjener, adlyder eders Herrer”? Og er jeg ikke din Herre? Svar mig!” sluttet han og gav Tom et voldsomt spark med sin tunge støvle.

Det var, som der gik en stolt og glad følelse gennem den mishandlede mand. Han rettede sig, så op mod Himlen og udbrød med øjnene fulde af tårer:

“Nej nej, min sjæl tilhører en anden, den har Massa ikke købt, den er der en anden, der har købt, og han vil vide at bevare den - gør med mig, hvad de vil.”

“Men skulle I også komme til at lide for retfærdigheden, er I salige. Frygt ikke, hvad de frygter, nær ingen rædsel;

men I skal hellige Herren Kristus i jeres hjerte og altid være rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har, men I skal gøre det med sagtmodighed og gudsfrygt." (1. Pet. 3:14-16)

Tom er en hårdtarbejdende slave, som svarer igen med "sagtmodighed og guds-frygt". Simeon tager dette som svaghed, men lærer hurtigt, at han står overfor en slave der ikke vil danse til hans melodi. Toms styrke kommer fra hans bevidsthed om, hvem han tjener og hvilken arv der venter ham i den kommende verden. Tom står for retfærdighed og sandhed og her bøjer han ikke af.

Sagtmodighed er også nært forbundet med selvkontrol og at have et sundt perspektiv på ens værdi i Guds øjne. William Barclay skriver om den sagtmodige: "Lykkelig er det menneske, som altid bliver vred, når det er berettiget og aldrig når det er uberettiget; som har ethvert instinkt, enhver lidenskab og tilskyndelse under kontrol, fordi han selv er under Guds kontrol, og som har evnen til at se sin egen uvidenhed og svaghed".

Hvordan reagerer vi, når en kritiserer os for noget - berettiget eller uberettiget? Er vi hurtige til at "fare op" og forsvare os selv, eller ydmyge nok til at tænke over, om personen har ret i det han siger? Er vi "snar til at høre, sen til at tale", som Jakobs brev opfordrer os til. En sagtmodig person er god til at tage imod kritik og hans tilværelse synker ikke i grus, fordi han oplever en ydmygelse på arbejdet - men han ved, at det er nok, at han gør sit arbejde "som for Herren", og at han overlader sin sag til ham.

Sagtmodighed i styrke

Sagtmodigheden åbenbares ikke kun der, hvor vi kritiseres eller som Onkel Tom går igennem modgang og forfølgelse. Den viser sig måske især der, hvor vi har magten til at kontrollere, dominere, sætte "os selv" igennem, sætte os selv først. Viser vi sagtmodighed i vore forhold til andre, som forældre over for vores børn, som ledere i en virksomhed, eller ledere i en tjeneste i menigheden? Er vi alt for dominerende i et forhold til en ven, bror, kollega - eller er vi åbne, ydmyge nok til at lade den anden blomstre og tjene næsten med sagtmodighed?

"Den, der vil være den første blandt jer, skal være alles træl. For end ikke

Sagtmodighed er ikke det samme som svaghed, men i stedet overgivet styrke.

Menneskesønnen er kommet for at lade sig tjene, men for selv at tjene" (Mar. 10:44-45). "Den ældste blandt jer skal være som den yngste, og lederen, som den, der tjener" (Luk. 22:26).

Lykkelig er den kirke, som har sagtmodige ledere. Alt for mange kirker er blevet ødelagt af dominerende ledere, som vil være eneherkere og have kontrol over alt og alle og ikke tåler at blive modsagt.

Paulus råder Timotheus til sand sagtmodighed: "Hold dig fra de tåbelige og hidsige diskussioner; du ved, at de kun fører til stridigheder, og en Herrens tjener skal ikke strides med nogen. Han skal være venlig mod alle, være en god lærer og finde sig i ondt. Han skal med mildhed irettesætte dem, der siger imod, om dog Gud vil få dem til at omvende sig, så de kommer til erkendelse af sandheden og igen besinder sig" (2. Tim. 2:23-26)

Igen ser vi kombinationen af mildhed og fasthed, venlig men bestemt, god, men med en fast karakter, der stadig står for Guds Ord og ikke er bange for at irettesætte eller tage diskussionen når det er nødvendigt - men også handler med "den vises sagtmodighed" (Jakob 3:13) og fjerner sig fra tåbelige diskussioner, som ikke fører til noget.

I Jesus ser vi den perfekte sagtmodighed - her har vi Kongernes Konge, der kommer for at tjene og lide. Han beskrives som Herrens tjener i Esajas 42: "Han skriger ikke, han råber ikke, han løfter ikke sin røst i gaderne. Det knækkede rør sønderbryder han ikke, den osende væge slukker han ikke" - men samtidig: "Han bliver ikke svag og knækkes ikke, til han har ført retten igennem på jorden".

Og i Esajas 49 siger den lidende Messias selv "Jeg lod dem slå min ryg" - men samtidig "jeg gjorde mit ansigt hårdt som flint; jeg ved, at jeg ikke bliver til skamme. Han som skal frikende mig er

nær. Vil nogen anklage mig, så lad os stå frem sammen."

Han bøjer sig ned og vasker selv disiplenes fødder - men han er ikke bange for at "føre retten igennem" og tale farisæerne imod og afsløre deres hykleri eller gøre ansigtet hårdt som flint foran Pilatus og ikke vige en tomme.

Løftet om at arve jorden

Jesus lover i den 3. saligprisning, at de sagtmodige skal arve jorden. Gælder det løfte den nuværende verden? Nej, i første omgang bindes det sammen med Jesu udtalelse nogle vers senere, i vers 12, om at dem, der forfølges kan se frem til "en stor løn i himlene". Sagtmodige kristne kan glæde sig under forfølgelser, netop fordi de ved, at de ejer Jesus, som nu forbereder et langt bedre liv - et evigt liv med ham, hvor der ikke er tårer og gråd - hvor glæden er ubeskrivelig stor - en dag hvor der skal gøres op med al uret i denne verden.

Den sagtmodige ved, at han i dag tjener den alvise, gode og kærlige Gud, der hersker over Himmel og Jord. Forsynets Gud ved hvad den kristne trænger til i dag. Den virkeligt rige, virkeligt velsignede er den, der har deponeret sit liv og sin fremtid hos Jesus. Den sagtmodige er ikke overladt til at fæste sin lid på usikker rigdom, og behøver ikke bekymre sig om stigende og faldende konjunkturer.

"For alt det, som er i verden, kødets lyst og øjnenes lyst og pral med jordisk gods, er ikke af Faderen, men af verden. Og verden og dens begær går til grunde, men den, der gør Guds vilje, bliver til evig tid". (1. Joh. 2:16-17)

Det, som verden stræber efter, er usikkert, midlertidigt - det går til grunde. Den sagtmodige ved, at han må stå fast på Gud - så står han sikkert. I denne verden - og i den næste.

HØJSANGEN

Kærlighedens klæde

Højsangen er sangen over alle sange, sangen om det højeste, skønneste, dejligste. Ligesom det inderste rum i templet kaldtes "det allerhelligste", således er Højsangen "Sangenes Sang".

Højsangen har altid fremkaldt undren. Skriftet indledes med ordene "Ville han blot give mig kys af sin mund!". Hvordan har et så stærkt erotisk og seksuelt vækkende skrift fundet optagelse i Bibelen?

Når det i skabelsesberetningen understreges, at "Adam og hans hustru begge var nøgne, men de bluedes ikke" (1 Mos 2:25) siger det os, at Adam og Eva oplevede en erotisk og sensuel kærlighed før faldet, som var ren og uden skyld og uden den manipulation, selvviskhed, vold, utroskab og anden form for besmittet begær, som efter faldet desværre ikke så sjældent har ledsaget den erotiske kærlighed, noget, som Gud Herren iøvrigt heller ikke lægger skjul på, vil komme til at ske (se 1 Mos 3:16).

En kærlighedens rapsodi

Verden er besat af sex, og det opponerer kristne forståelig nok imod. Men omvendt må vi også passe på at gøre sex til en lummer affære, som man ikke kan tale om i det dannede selskab, men så meget mere gør sig til med, når man er sammen med kammeraterne.

Højsangens optagelse i Bibelen minder os om, at den erotiske og sensuelle kærlighed har en legitim plads i et hvilket som helst ægteskab, og at vi skal nyde den som en af Guds gode gaver til os, som binder os sammen som "et kød", og dermed også styrker og opbygger kærligheden mellem ægtefællerne.

Men Højsangen er hverken en filosofisk refleksion over kærlighedens væsen og adfærd eller en håndbog i sex. Snarere er den en kærlighedens rapsodi optaget af de stærke følelser, elskende har for hinanden, men også den intense smerte

kærligheden kan være ledsaget af. Bogen præsenterer os for en intimitet, som både er henrykkende dejlig, men også kan få os til at rødme. De elskende er overhovedet ikke opmærksomme på vores tilstedeværelse, heller ikke nogen andens. Det de siger, siger de til hinanden og ikke til os.

Højsangen er en stærkt poetisk, smuk og sanselig bog, men nogen nem bog er den ikke. Er der tale om ét digt, som løber gennem hele bogen, eller er der i virkeligheden tale om en række små digte, som senere er blevet hægtet sammen til et? Og hvem er hovedpersonerne i bogen, og hvornår er det den ene, og hvornår den anden, som taler?

De to personer, hvis vilde forelskelse, Højsangen besynger, er Shulamit, en lidt naiv landsbypige og hendes elskede, en ung hyrde. Men kong Salomo optræder også i digtet, og der henvises til også til hans bryllup i 3:6-11, men til hvilket? For bryllupper har der været mange af i Salomos liv. I hvilken rolle optræder så Salomo i digtet? Næppe som en, som bryder ind i forholdet mellem Shulamit og hendes elskede, næppe heller som connoisseur (kender); det ville næppe lade sig forene med, at Salomo på en eller anden måde er blandet ind i tilblivelsen af dette digt.

Salomo, hvis pragt og herlighed var legendarisk og hvis ry som elsker også var en offentlig hemmelighed indgår i Shulamits hede og vilde drømme; men det er hendes eget bryllup med sin hyrdeven, hun drømmer om. I drømmen blandes fantasi med virkelighed, og hun ser sin ven forvandlet til prins og sig selv forvandlet til prinsesse. Men det er ikke Salomo, hun vil have, men sin egen elskede. Og hun er ikke i tvivl om, at hendes ægteskab vil blive lykkeligere og herligere end selv Salomos: "Salomo havde en vingård i Ba'al-Hamon: han overlod den til vogtere, hver af dem skulle

betale tusind sekel sølv for dens frugter. Min vingård er min egen! Behold dine tusind, Salomo, og lad dem, der vogter dens frugt, få to hundrede" (8:11-12).

Men der optræder også andre personer i Højsangen; pigens moder, hendes brødre, Jerusalems døtre, nogle vogtere og andre. Pigens brødre havde en vis magt og myndighed over hende og tiltænkte hende en anden lod og skæbne end den, hun havde valgt for sig selv (1:6). Vægterne, som hun traf, medens hun strejfedes om i Jerusalems gader, "slog hende og sårede hende og rev sjalet af hende" (5:7), måske antyder det sidste, at de ligefrem voldtog hende. Digtet er ikke ren idyl, det indeholder også megen dramatik, fysisk og mentalt.

Miljøet, hvor de hede kærlighedsdrømme leves ud, veksler gennem bogen. Vi befinder os både i byen og på landet, både i det offentlige rum og i privatsfærens hemmelighed indendørs, og med disse forskellige mødesteder som baggrund afbildes kærligheden både som uskyldig og ideel, som vildt brusende og voldsom, som intens privat og intim og undertiden truet. Sådan er det jo med kærligheden. Mange elskende vil kunne genkalde det i deres eget liv og erfaring.

Kurrer på tråden

Nogle temaer går igen. Det er lovprisningen, nærmest tilbedelsen af den elskede. Men også hindringer af forholdet træffer de elskende undervejs. Familiemedlemmer og venner lægger sig imellem, fraråder det og søger at opløse det.

Men også de elskende imellem kommer der "kurrer på tråden", så de går fra hinanden, ja ligefrem byder den anden at gå. Fornemmelsen af savn og tab, når den elskende er gået, henvises der også til mere end en gang. En fjerde ting, som digteren af sangen har lagt mærke til, er, at omgivelserne godt kan være fjendtlige,

og at det slider på selvværdet, men også, at oplevelsen af at elske og blive elsket øger og genopretter selvværdet hos de elskende. Et femte tema er lovprisningen af kærligheden og til kærligheden.

Tonen i bogen er ikke altid jublende. Kærligheden er ikke altid frydefuld, sommetider giver den anledning til pine og uro, og byder op mere til kamp end til dans. Læst i sin fulde udstrækning er Højsangen et digt om paradokserne, som kærligheden brydes med i en verden, der er som vores. Paradokset er i det, at stridighederne intensiverer lidenskaben, den smertefulde adskillelse skærper længslen efter at forenes igen, og det at stå sammen og være bundet til hinanden skænker modet til at stå alene.

Kærlighedens naturlige vej

Højsangen har et omkvæd, som går gennem bogen: "Jeg besværges jer, Jerusalems døtre: I må ikke vække kærligheden, I må ikke vække den til live, før den selv vil!" (2:7; 3:5; 8:4); med andre ord: I skal blande jer udenom. Kærligheden må følge sin naturlige vej, og før eller siden vil den nå sit naturlige mål. Omkvædet skaber skabe en atmosfære af forventning og udsættelse af forventningen, som er en af hovedtrådene i det stof, forelskelsen væves af, og som også bidrager til digtets opståen. Men samtidig er der ingen tvivl om det endelige udfald: De elskende vil blive forenet - trods al adskillelse, indblanding, misforståelser og tvivl.

To elskende bliver et

I kapitel 8 vers 5-7 er vi ikke længere i tvivl om, at kærligheden har nået sit mål: De to elskende er blevet et:

"Hvem er hun, der kommer op fra ørkenen, lænet til sin elskede? Under æbletræet vækkede jeg dig; dér undfanged din mor dig, hun, der fødte dig, undfangede dig dér læg mig som en seglring ved dit hjerte, som en seglring om din arm; for kærligheden er stærk som døden, lidenskaben er grum som dødsriget, dens flammer er flammer af ild, en voldsom brand. Vældige vande kan ikke slukke kærligheden, floder kan ikke skylle den bort. Hvis en mand gav al sin rigdom bort for kærlighed, ville man da ringeagte ham?"

De elskende vandrer arm i arm, endelig faldet til ro i hinandens selskab

*Højsangen er en kærlighedens
rapsodi - optaget af de stærke
følelser, elskende har for hinanden,
men også den intense smerte
kærligheden kan være ledsaget af.*

og nu uden at frygte eller bryde sig det mindste om andres indvendinger. Som de nærmer sig pigens hjem, reflekterer de lykkeligt over fortiden, over æbletræet, hvor kærligheden mellem dem første gang tændtes, og over huset, hvor pigens mor undfanged hende. Uro, tvivl, blandede følelser og modstand har nu veget pladsen for lutter lykke, og alt står badet i den: endelig er de blevet mand og hustru.

Sex træder ikke ind i billedet, for kærlighedens opfyldelse og mål er ikke seksuelt betinget, men hjerteforholdet mellem dem, enheden af sjæl, liv og ånd som nu er skabt. Den kropslige forening hører med, men den vil være kronen på værket, ikke forholdets årsag. Side om side vandrer de nu hånd i hånd, og hun læner sig op til ham. Essensen af, hvad både Det Bibelen forstår ved ægteskabelig kærlighed er os givet her.

Forpligtet over for kvinden

Kvindens appel til ham forudsætter hendes tillid til hans afgjorte hengivenhed og forpligtethed over for hende; derfor kan den også bære de lovpriser af kærligheden, som følger: Den er stærk som døden, i sin nidkærhed hård og ueftergivende som dødsriget; den er en voldsom brand, uudslukkelig og værd at give alt for.

Metaforerne "død", "dødsrige" og "voldsom brand" antyder de ødelæggende muligheder, som truer både kærligheden og livet, og understreger dermed hendes behov for at kunne føle sig tryk i, at han vil forblive hende tro. Men samtidig er det en klar bekendelse til kærlighedens uforgængelige magt. Kærligheden tåler at blive sammenlignet med magter, som både synes uovervindelige og evige som døden og dødsriget, ja kærligheden over-

trumfer selv dem. Men det sidste, som siges om kærligheden, siges uden noget forbehold eller bekymring: Kærligheden overgår al rigdom; den er værd at ofre alt for, og den består, når alt andet, også rigdom forgår.

Som i symfonisk musik, slutter værket ikke med et klimaks, men med en efterfølgende stille coda: "Jeg er en mur, og mine bryster tårne. Da blev jeg i hans øjne som en, der bringer fred" (8:10; 1931 oversættelsen, sidste linje ændret fra "finder fred" til "bringer fred"). Hvad betyder så det? At Shulamit endelig har fundet den, hun kalder sin. Hendes kærlighed og hendes krop er kun for ham. Også han har fundet den, han kalder sin, den i hvis kærlighed han vil beruse sig (se Ordsp 5:19), den som bringer ham "fred" (shalom), det vil i sammenhængen sige lykke, tilfredsstillelse, herunder også erotisk og seksuel tilfredsstillelse.

Hvad vil så Sangenes Sang i Guds hellige ord; det ord, hvis opgave er at "gøre os vise til frelse", "optugte os i retfærdighed", så at "gudsmennesket kan blive fuldvoksen, udrustet til al god gerning" (2 Tim 3:16)?

Det er svært at afgøre, om der kun var én elsker i Shulamits liv. Der var i hvert fald kun én, som talte. Det Gamle Testamente er ikke helt så klart i målet, som Det Nye Testamente er det med at afvise polygami. Alligvel er der ingen tvivl om, at monogamiet er det ideelle og foretrukne også i Det Gamle Testamente; polygamiet er mere en indrømmelse til samfundet end et ideal, mere en konstatering af fakta end en norm. Salomo lurer i kulissen, men det er langt fra sikkert, at han gør det som elsker, snarere tværtimod. Erotikken spiller en stor rolle i Højsangen, men den rettes imod én elsker, en eneste, og ikke mod mange. Det er det livsvarige, forpligtende,

lidenskabelige, selvhengivende kærlighedsforhold, Sangenes Sang besynger, ikke "affæren", flirten, "julefrokosteskaden", ikke "kæresteriet", ikke det, man opsøger og dyrker i swingerklubber.

Kærligheden kan være usigelig frydefuld, en eufori, en oplevelse som rykker og borttrykker, nærmest noget transcendent, - derfor er det også muligt at trække paralleller og sammenligninger mellem kærlighedsbindingen mellem mand og hustru til oplevelsen af Gud og forholdet til Gud, hvilket Bibelen jo gør igen og igen.

De elskende kommer paradislængslen nær, når de "beruser" sig i kærligheden. Derfor de mange hentydninger til haven (Eden, Paradiset) i sangen. Men samtidigt bliver vi mindet om, at vi lever i en falden verden med synd og selvisk begær, med temperamentsforskelle og stærke viljer hos begge elskende, andres indblanding, økonomiske problemer, dårlig timing og tusind andre ting ("de små ræve som gnaver vingårdens skud") som skaber uenighed, bryder harmonien og enheden og volder sorg og smerte.

Elizabeth Elliots råd til sin datter: "Husk du gifter dig med en synder!" er stadig et vist råd, for alt for mange elskende forventer for meget af livet, herunder af hinanden. Det er nødvendigt at holde fast i nydelsen af alle den elskedes dejligheder, men kærligheden er også en kompleks ting, og vi behøver mere end os selv og vor tro på os selv, hvis vi skal lykkes i kærligheden som i alt andet.

Hertil behøver vi Gud og hans kærlighed, hertil behøver vi Kærlighedens Højsang (1 Kor 13), som er Det Nye Testaments pendant til Højsangen.

Højsangen understreger, hvad Bibelen iøvrigt konsekvent understreger, at vi er fysiske skæbninger og ikke kun åndelige væsener. Sensualitet, erotik og seksualitet spiller en afgjort rolle i den gudgivne tilværelse og vi bør også forstå os selv ud fra disse parametre og ikke udelukkende ud fra åndelige parametre. Noget større skal styre os, nemlig kærligheden, og kærligheden er aldrig kun sensuel, erotisk og seksuel; kærligheden kommer fra Gud, og kun ved at være i kærligheden og handle i kærligheden kan vi være "i Gud". Kærligheden er "Åndens frugt" og "lovens opfyldelse", og det gælder den ægteskabelige kærlighed, som al anden kærlighed, herunder også den erotiske, sensuelle og seksuelle del af samme. Høj-

sangens stærkt erotiske orientering til trods, er det også dens ideal.

Højsangen fortæller os, at den erotiske kærlighed i ægteskabet er til for de elskendes skyld, er til deres glæde og nydelse og altså ikke primært er til forplantningens skyld. At "blive talrige og opfylde jorden" er en del af formålet med ægteskabet, men det lægger ikke det åg på ægtefæller, at når de udfolder deres kærlighedsliv, skal det absolut ske med tanke på at sætte børn i verden. Det er et fordrejet syn på ægteskabet, som desværre ret tidligt trængte ind i kirken, og som dele af kirken stadig holder fast ved. Her ville det have været godt, hvis kirken mere trofast havde holdt fast ved Det Gamle Testamente og også havde inddraget det i dens teologi og lærepraksis.

Ophøjelsen af cølibatet til at være mere åndeligt end ægteskabet er afledt af den samme fejlopfattelse. I et gammelttestamentligt perspektiv er den enlige stand ikke nogen ønsketilstand. Snarere opfattes det som at være en smule amputeret. I et eskatologisk perspektiv forkyn-der dog en Esajas, at det er bedre at være eunuk, dvs. uden mulighed for at få børn end at have børn og være udelukket fra det borgersamfund - det nye Jerusalem - som Gud vil skabe. Den linje fortsætter hos Jesus og i Det Nye Testamente. I Det Nye Testamente og i kirken er der både plads og behov for den ugiftte, at være og forblive ugift kan ligefrem ses som en særlig nådegave fra Gud, men ikke en nådegave uden savn og måske sorg. Guds menighed er et familiefællesskab. Gud er vor Fader, vi er gensidigt hinandens brødre og søstre. Og i den familie er den ugiftte fuldt integreret.

Verden bærer altid oppositionen mod Guds anordninger med sig; den kan ligesom ikke opføre sig anderledes. Men er det ikke som om, at jo ældre verden er blevet, des mere er den trådt i karakter som netop verden?

Det ser vi ikke mindst, hvad ægteskab og famlieliv angår. Sex udstilles alle steder, og det råd med at "drikke vand af sin egen cisterne og holde sig til sin egen kilde, glæde sig over sin ungdoms hustru, altid lade hendes kærlighed mætte sig og beruse sig til stadighed i hendes kærlighed" (Ordsp 5:15-20) synes som et meget gammeldags råd.

Ægteskaber er ikke så stabile, som de engang var, end ikke mellem kristne, og det at prøve indtil flere partnere (også

seksuelt) er almindeligt og er også trængt ind mellem kristne.

Nogle ægtepar formår stadig at være forelsket i hinanden livet igennem. Men andre har den kyniske opfattelse, at partneren er til for min skyld, og synes han eller hun ikke længere attraktive eller på andre måde opfyldende mine behov, så "skipper" jeg bare hende eller ham. Partneren er blevet en genstand. Ofte bliver sex løsnet fra ægteskabet, og "kærlighed" kommer kun til at handle om opfyldelse af nogle rent fysiske behov.

Bibelens budskab til os - også Højsangens - er, at det går bare ikke. Gud vil noget langt mere ansvarligt og opfyldende med forholdet mand/kvinde. Han vil enhed - ikke bare i seksualakten, men mellem de to i alle livets forhold, også når det ikke er nemt og betyder afkald og selvopofrelse at blive et og være et.

Guds gådefulde gave

Højsangen minder os også om en anden ting, om det mysteriøse og uforklarlige i livet. For kærligheden er også en gåde, nogle gange også en af Guds gode vittigheder. Vi har en hel hær af rådgivere omkring os, og vi kan næppe tælle de mange bøger om parforhold, som er skrevet.

Dog har Agur ret, når han siger: "Tre ting er ufattelige for mig, fire ting forstår jeg ikke: ørnens færd på himlen, slangens færd på klippen, skibets færd ude på havet, mandens færd hos den unge kvinde" (Ordsp 30:18-19). Vi kan ikke forklare alt, ikke forstå alt. Det vil altid være en gåde, at Gud elsker os. Nogen gange kan det også være en gåde, at min mand eller min kone elsker mig. Livet er en gave, kærligheden er en gave; den er noget, vi tager imod og siden giver. Den er altid uforskyldt. Den er ikke en kalkule og må aldrig blive det. Så snart den bliver det, er "de små ræve" på spil. Kontraktægteskabet bliver aldrig den bibelske model for kærlighed og ægteskab. Det kan aldrig matche Guds kærlighed, og derfor bør det også ligge langt fra vore tanker og overvejelser.

Jo Højsangen har stadig meget at fortælle os, og så låner den os ord til at beskrive og frembære vores egen kærlighed med. Lad os benytte os af det og glæde os over, at Gud i sin visdom og godhed også har givet os den blandt Bibelens mange andre bøger.

PERSPEKTIV GENNEM BIBELEN

indbyder til Bibelskolens 29.seminar

i Odense lørdag den 24.september; i København lørdag den 8.oktober 2011.

Tema: GUDS FRELSE:

*Seminaret holdes i Odense i LM's lokaler Vesterbro 9 C, Odense C
i København i Højnæskirken, Højnæsvej 60, Rødovre.*

Deltagelse i seminaret koster 160 kr inklusiv frokost, kaffe etc. og studiemateriale.

- Program -

- 9.30 Ankomst, registrering og betaling
- 9.30-10.00 Morgenkaffe
- 10.15-10.30 Velkomst og indledning ved *Sven Straarup*
- 10.30-11.15 Frelse: plan eller nødplan? *Louis Nielsen*
- 11.15-11.35 Spørgsmål og åben drøftelse over dagens første indlæg.
- 11.35-12.10 Kaffe
- 12.10-12.50 Frelse inkluderende og/ eller ekskluderende. Ender det alt sammen med, at ingen går fortabt? Hvor åben kan kirken være, hvor lukket må den være? *Peter Kjærsgaard.*
- 12.50-13.10 Spørgsmål og åben drøftelse af dagens andet indlæg
- 13.10-14.00 Frokost.
- 14.00-14.45 Hvorfor har mennesker, ikke mindst i dag så svært ved at indse, at de behøver frelse? Hvordan kan vi som kirke lede den erkendelse frem, og hvordan kan vi forkludre den? *Karl - Jørgen Helmich*
- 14.45-15.05 Spørgsmål og drøftelse af dagens tredje indlæg
- 15.05-15.30 Kaffe
- 15.30-15.50 Opsummering ved *Sven Straarup*
- 15.50-16.05 Afslutning ved *Louis Nielsen.*
- 16.05-16.15 Sang og bøn

Alle er hjerteligt velkomne til seminaret og fra Bibelskolens side vil vi håbe og bede om, at rigtig mange sætter dagen til side og deltager i seminaret. Vi lover, at vi vil være grundigt forberedte. Stemningen ved vore seminarer plejer at være munter og god, og det regner vi også med den vil være til dette seminar Så kom og vær med; lyt og bidrag til samtalerne.

Tilmelding sker til Henning Lytje, Falen 61 A, 5000 Odense C, 74415540, mail:lytje@pc.dk, til seminaret i Odense senest torsdag den 22.september, til seminaret i København senest torsdag den 6.oktober.

Med venlig hilsen

PERSPEKTIV BIBELSKOLE

“Frem for alt, mine brødre, sværg ikke, hverken ved himlen eller ved jorden, eller nogen anden ed; men jeres ja skal være at ja, og jeres nej skal være et nej, for at I ikke skal hjemfalde til dom”.

Ingen kan, når de læser disse ord, være i tvivl om, hvor Jakob henter sin inspiration. Jesus siger noget tilsvarende (Matt 5:34-37). Hverken Jesus eller Jakob tænker på edsafleggelse i juridisk forstand. Jakob har i sit brev opholdt sig meget ved talens brug. I kapitel 4:13-17 advarede han mod, at vi regnede tiden som vor ejendom og handlede med den, som om den er vor og ikke Guds. For Jakob er den slags “store ord og pral”, og må dybest set kaldes “ondt”.

Også Prædikerens i Det Gamle Testamente advarer os mod stormægtige ord, som tages i anvendelse, når vi aflægger løfter, fremkommer med forbandelser eller bedyrer vor uskyld, eller erklærer et eller andet, vi vil gøre. Et simpelt “ja” og et “nej” er at foretrække (Præd 4:17-5:2).

Sproget afslører os

Jakob understreger alvoren ved at indlede med ordene frem for alt. Vores sprog afspejler ofte, hvilken slags mennesker vi er. Et liv levet for Guds ansigt burde sætte sig spor i vort sprog. Men vi lever også i en tid, hvor det betyder meget, hvordan vennerne, som vi former vor identitet efter, taler. Det sociale lag, vi kommer fra, afspejler sig også i vort sprog. Altsammen tilsiger det os at være forsigtige med at dømme et menneske efter dets sprog. Men, at det siger noget om os, kan vi ikke komme uden om. (Om kristnes sprog se Ef 4:29-30; 5:4).

Det er ikke så meget de aktuelle ord og sætninger, vi bruger, som siger så meget, men ånden og holdningerne, som bærer ordene, har en historie at fortælle; fortæller sin historie om hvilket menneskesyn, vi hylder og siger også en hel del om vores forhold til Gud, om vi ærer og ophøjer Ham som Gud og har respekt for ham og underordner os ham (se Jakob 3:9; 4:7; 10).

Som kristne må vi have stor respekt for ord. Vi tænker på Guds skaberord og dette ords kraft og liv. Vi er skabt i Guds billede, og noget af vor gudsbilledlighed

Jakobs spiritualitet (6)

Troens liv under uretfærdighed

træder frem gennem evnen til at tale.

Ord har magt. Men fristelsen for os alle er, at vi guddommeliggør os selv ved at gøre os uafhængige af Gud, blæse os op og demonstrere vor magt over andre mennesker. Det sker gennem besværgelser, som kan virke uskyldige, men ofte har noget okkult bag sig, gennem edder hvormed vi håner Gud, og truer vore medmennesker til at gøre som vi vil.

Andre gange sker det ved, at vi lover hinanden noget, som det enten ikke står i vor magt at indfri. Bibelen hader, at mennesker gør sig til og kalder os til besindelse på, både, hvad vi er. For hvad er vi?: “Kun en tåge, som ses en kort tid og så svinder bort” (4:14) og som “ikke aner, hvordan vores liv er i morgen”.

Det er det spil og de attituder, som ligger bag “store ord” og “pral”, og det er også en af de stærkeste grunde til at både Jesus og Jakob advarer os mod besværgelser, banden og andre bedyrrelser.

Modgang

“Lider nogen blandt jer ondt, skal han bede; er nogen glad, skal han synge lovsange; er nogen blandt jer syg, skal han tilkalde menighedens ældste, og de skal salve ham med olie i Herrens navn og bede over ham” (5:13-14).

Disse to vers er lette at forstå, hvad de direkte råd angår, men indeholder også en ejendommelighed, som det er værd at grunde lidt over. Umiddelbart forstår vi opfordringen til at bede, når vi lider ondt, men hvorfor specifikt opfordre til at “synge lovsange” når vi er glade; er det da ikke på det nærmeste en selvfølge? Måske tager jeg fejl, men på mig virker

det ejendommeligt med denne opfordring. Der må være en grund til den.

Modgang i livet kan vi møde på mange måder, det samme gælder glæder. Modgang gør os vel altid kede af det, men vi risikerer også at blive bitre og måske endda oprørske. Jakob har lige advaret os mod hver af disse reaktioner, og peger nu på den styrke, kristne altid vil kunne finde i bønne.

Han har tidligere skrevet om Guds trofasthed i at lytte til sine børns bøn og sende dem alt godt fra Himlen (1:17), men han har også mindet os om, hvad der kan afholde os fra bøn (4:2), eller forvandle vor bøn til alt andet end bøn (4:3). Bøn er at holde sig nær til Gud (4:8) og “ydmyge sig for Herren” (4:10).

Bøn er en bestemt måde at forholde sig til livet på i medgang og modgang. “Lovsange” er også en bestemt måde at møde livet på og har ikke det mindste med musik at gøre og slet ikke ens præference for en bestemt musikstil. Lovsangens ånden er den ånd, som bærer en bog som Salmernes Bog. Lovsang er at være “en levende lovsang for Gud”. Det er den ånd, som ønsker at pege bort fra en selv og hen til Gud og at have sin “forlystelse” i Gud. Med denne “bøns- og lovsangsholdning” falder livet på plads, også selvom det i det ydre kan føles hårdt.

Sygdommens prøvelse

Sygdom er en af livets almindelige prøvelser. Vi lever jo i en falden verden, og sygdom og død er en del af denne faldne verdens natur. I sin nåde og trofasthed sparer Gud os ofte for sygdom, men alligevel er sygdom alles lod, “hver mands

herre”, som vi siger.

Også som troende er vi udsat for sygdoms prøvelse. Lægerne er blevet så meget dygtigere siden Jakobs tid, men sygdom vil ikke blive udryddet, før Guds rige er kommet i kraft og herlighed.

Sygdom har også “en åndelig dimension”. Det meste sygdom er kortvarig, og vi kommer os hurtigt. Legemet har en forunderlig evne til at restaurere sig selv, en evne, vi som kristne forbinder med Skaberen, med vor Fader, som “helbreder alle vore sygdomme, mætter os med gode gaver og gør os unge igen som ørnen” (Salme 103:3-5). Men nogen gange kan sygdom blive alvorlig og dødelig.

Nogen gange kan der også opstå psykiske problemer i forbindelse med sygdom, og vi bibringes en fornemmelse af, at Gud tugter, måske ligefrem straffer os. Nogen gange er disse fornemmelser et udslag af sygdommen selv, andre gange er de virkelige. Under alle omstændigheder vil vi have brug for sjælesorg og det vil være en god ting at “tilkalde menighedens ældste”.

Under den sjælesorgeriske samtale og ved at bede sammen kan der ske en afklaring og en frisættelse for anfægtelser “brændende pile”, som sjælefejden har sendt ind i den syges sind. Dette kan blive en faktor, som bidrager til helbredelse. Sygdom er en kompleks sag, og ikke kun biologiske årsager giver anledning til sygdom, men også åndelige og mentale.

Bønnen når også frem til Guds trone (Heb 4:14-16), og hans ord har stadig den samme magt som dengang, han gik omkring på jorden og gjorde de syge raske og udfriede de plagede.

Ritualet med at salve med olie i Herrens navn og bede over ham opfatter jeg mere som et åndeligt remedie end som noget medikamentalt. Jeg opfatter det dog ikke som et sakramente som den romersk katolske kirke gør, men snarere som et åndeligt virkemiddel, hvormed Guds nærhed formidles til den syge.

Bøn for den syge

“Og troens bøn vil frelse den syge, og Herren vil gøre ham rask; og hvis han har begået synder, vil han få tilgivelse for dem”.

De fleste af os har problemer med bibelord, som er absolutte og konkrete i det, de lover os, men hvor erfaringen af dem ikke altid er lige så forjættende. Men vi

har intet valg. Løfter, som lover os evigt liv og syndernes forladelse, kan vi på ingen måder gøre relative; de må gælde helt og fuldt. Om kristne altid bliver raske, når vi salver dem i Herrens navn og beder over dem, eller om vi altid får, hvad vi beder om i Jesu navn, har ikke evighedsbetydning, vores sjæles frelse er ikke blandet ind i det, men eftersom også denne kategori af løfter er givet os af Herren, må vi kunne nære lige så uindskrænket tillid til dem som til de første, ellers sætter vi tilliden til Guds løfter over styr.

Fæstner vi os imidlertid ensidigt til, “at troens bøn vil frelse den syge, og Herren vil gøre ham rask”, kan vores tro blive rystet, og vi begynder at stille spørgsmål som “er der noget galt med min tro; er den ikke helt rigtig, er den ikke stærk nok, eller er der andet i vejen med mig?” eller vi kan begynde at tvivle på, om Herren mener sine løfter og står inde for dem? eller om han evner og magter at opfylde dem? Men det kan ikke være holdbart. Gud mener sine løfter, ingen tvivl om det, og talrige steder i hele Skriften understreger Guds løfters holdbarhed. “Frelse” må forstås i en bredere betydning end blot “blive rask”.

For dengang som nu var der tilfælde, hvor den syge ikke blev rask uanset, hvor meget forskrifterne i Jakob 5:14 blev fulgt. Sygdom er i Bibelen forbundet med synd, ikke sådan, at der behøver være nogen konkret forbindelse mellem en given sygdom og synd, men generelt er der det. Synd og død er også associerede i Skriften, og sygdom, også når den ikke er dødelig, er en dødens forpost, en påmindelse til os om, at døden gør krav på os, og at vi før eller siden må dø.

Salvningen i Jesu navn og troens bøn giver os konkret, formidlet vished om, at vi er i Herrens hånd, og at uanset udfaldet af den konkrete sygdom, vil han frelse os ind i sit rige, hvor sygdom, død og synd aldrig kan komme ind. Forstået sådan står løftet om, at “troens bøn vil frelse den syge, og Herren vil gøre ham rask” altid ved magt, og eftersætningen “Herren vil gøre ham rask” betyder ikke blot rask her og nu, men rask i den evige betydning, hvor vi for altid og for tid og evighed finder lægedom i Guds rige.

Det evige livs håb er set med Nytestamentets briller altid nærværende for den troende; Gud “genfødte os ved sit ord til

at være en førstegrøde af hans skabninger” (1:17-18), i en vis forstand er “den kommende verden” allerede begyndt for det genfødte menneske, selvom den faldne verden endnu er den virkelighed, som omslutter vor dagligdag. Dette eskatologiske perspektiv inspirerer meget af det, Jakob skriver.

Syndsbekendelse

“Bekend derfor jeres synder for hinanden, og bed for hinanden om, at I må blive helbredt. En retfærdigs bøn formår meget, stærk som den er” (5:16).

Igen står vi med et vers, som er lige ud af landevejen, men som er svært at tilegne i kristnes omgang med hinanden. For kirker, som praktiserer skriftemål, tages ikke mindst dette bibelord som belæg for skriftemålets bibelske fundering. Men verset lægger ikke op til nogen ceremoniel handling; “menighedens ældste” er ikke inddraget; snarere lægges der op til en handling, som vi kan praktisere broder til broder og søster til søster.

Men de fleste af os må nok erkende, at denne form for syndsbekendelse er noget vi sjældent gør, om nogensinde? Grundene til, at vi ikke gør det, kan være mange. Nogen af os vil føle det yderst patetisk at gøre det, andre hindres af deres blufærdighed og skamfuldhed, andre igen vil have svært ved at finde en ven, som de kan have den grad af fortrolighed til, og mange vil ikke føle noget behov for det. Hvad grundene til det end måtte være, er det en stor mangel mellem os, at denne vise henstilling fra Jakob ikke bliver fulgt.

Vi skal ikke være sygeligt optaget af synd og skyld. Men omvendt kan vi også tage for let på det med synd. Johannes advarer os i sit brev mod at tro, at vi er uden synd (1 Joh 1:8-10). Jakob har mindet os om “al urenhed og de mange udslag af ondskab” (1:21), som kan trives endda i genfødte menneskers hjerter. Han har også mindet os om, at social undertrykkelse forekommer mellem kristne (2:1-7), om tungens mange synder (kapitel 3), og om verdslighed, stridbarhed, begær, pral og hovmod, som kan findes i en kristen forsamling (kapitel 4), og han har bedt os om at se os selv i spejlet (den kongelige lov), ikke bare for et kort blik, men vedholdende, indtil billedet af os, hvem vi er og hvad

vi rettelig burde være, står klar for vor bevidsthed (1:22-25; 2:8-13). Indgår det i vor åndelige øvelse, kan vi ikke undgå at blive slået af vore "mange fejl og brist", og så forstår vi også nødvendigheden af ikke alene at bekende vor synd for Gud, men også at få talt med hinanden og søge bønssællesskab med andre om det.

Også her inddrager Jakob sygdom, eller ligger der måske noget mere i ordet "helbredt"? og er sygdom kun legemlige skavanker; kunne det ikke tænkes, at også manglende "helstøbthed" (1:4) (manglende kristen integritet) indgik heri og dermed i de ting, vi behøver helbredelse for?

Bibelen lægger ikke skjul på, at "Herren dømmer" ikke blot verden, men også sit folk. Dommen rammer endda først Guds hus, før den rammer verden (1 Pet 4:17; Amos 3:2). Gud "dømmer og opdrager os (os kristne) for, at vi ikke skal blive fordømt sammen med verden" (1 Kor 11:27-32; se også Heb 12:4-13). Sygdom, sorger, modgang og tragedier i de kristnes liv og forsamlinger skyldes ikke altid synd, svigt og kommen til kort i at gøre Guds vilje. Men af og til gør det, og måske oftere end vi tror. Dommen, om det er det ene eller andet, må vi overlade til Gud, og under ingen omstændigheder er der den mindste anledning til, at nogen blæser sig op over en anden eller peger på sin egen moralske styrke i forhold til en andens. Alle former for selvretfærdighed viser evangeliet vintervejen. Det hører det liv til, som er "korsfæstet med Kristus" og skal forblive korsfæstet.

Jakob afrunder med at pointere, at "en retfærdigs bøn formår meget". Dermed forbereder han overgangen til de næste to vers (5:17-18), hvor han bruger Elias og Elias' bønsliv som eksempel, "En retfærdig" betyder i en sammenhæng som denne mere eller mindre det samme som "en gudfrygtig". Udsagnet lægger ikke op til nogen form for kåring af helgener, som vi kender det fra den katolske kirke. Bibelen åbenbarer ikke noget om, om de hensovede hellige i himlen måske beder for os på jorden. Følgelig kan vi hverken bekræfte eller afkræfte det. Men vi levende kan bede for hinanden og gøre det. Og om den bøn siger Jakob, at den "formår meget" eller bedre i 1948 oversættelsens gengivelse: "den har en mægtigt virkende kraft". Guds folk er et "præsteligt folk" og en del af vor præstelige tjeneste er at

bede for hinanden. Og det ikke kun når der er sygdom og anden nød på færde, men generelt og altid.

"Elias var et menneske under samme kår som vi, og han bad en bøn om, at det ikke måtte regne, og det regnede ikke i landet i tre år og seks måneder; og han bad igen, og himlen gav regn, og jorden lod sin afgrøde vokse frem" (5:17-18).

Elias levede i vanskelige tider, levede i en gudløs og gudsfjendsk tid; han måtte også for en lang tid "gå under jorden". Jakob kan med rette sige, at han var "under samme kår som vi". Elias var profet, og Gud lod tegn og undere ske ved ham, han var en åndelig kæmpe. Men Jakobs sammenligning går ikke på de usædvanlige ting, Elias var, men på det almindeligste af alt, at han var et menneske som vi. Og som menneske var Elias en bønnens mand, og det kan vi også være, for vi har lige adgang med ham til at bede, måske er vores adgang nærmere og mere privilegeret end hans, for vi nærmer os nådens trone i Herrens Jesu Kristi navn og frembærer vore bønner i Hans navn.

"Mine brødre, hvis en af jer forvilder sig bort fra sandheden, og en anden får ham til at vende om, skal han vide, at den, der får en synder til at vende om fra den vildfarelse, han lever i, frelser hans sjæl fra døden og skjuler mange synder" (5:19-20).

"Mine brødre" tiltaleform, som Jakob bruger igen og igen (se 1:2; 17; 19; 2:1; 5; 14; 3:1; 11; 4:11; 5: 7; 12; 19). Jesus brugte ofte ordet "brøder". I hans mund er en brøder" ofte meget nær ligens "næste", det medmenneske man lige nu skal forholde sig til. Til andre tider er "brøder" ens meddiscipel, den, der ligesom en selv kalder Gud for "Fader", og som man deler tro og bekendelse med. Således sagde Jesus: "I må ikke lade jer kalde rabbi; for én er jeres mester, og I er alle brødre" (Matt 23:8). Jakob overtager denne sprogbrug fra Jesus.

Det er ret tankevækkende det her; er det ikke? Ikke mindst i vor tid, hvor vi ofte tingsliggør hinanden, opdeler hinanden i kategorier som f.eks. klient, patient, socialklasse 1,2,3,4 og 5 og "taber" allesammen ord, som reducerer medmennesket til et objekt. Det er vi ikke for Gud. Og Bibelen insisterer på menneskehedens enhed: "Og han lod

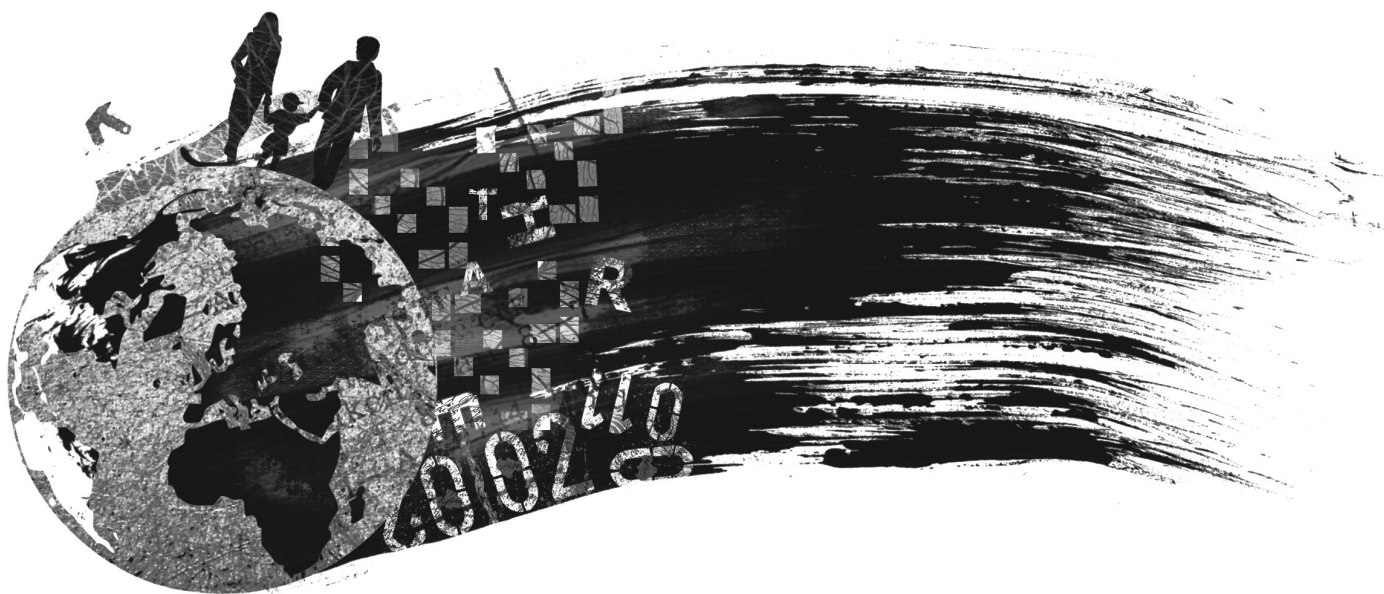
alle folk nedstamme fra ét menneske og lod dem bosætte sig på hele jordens flade, og han fastsatte bestemte tider og landegrænser for dem" (ApG 17:26).

Jakob ønsker brændende, at vi alle kommer nær til Gud (4:8), at vi "ydmyger os for Herren, så han kan ophøje os" (4:10). I evighedens perspektiv er det det eneste, som består og derfor er værd at satse på. Men i en falden verden er der også meget andet, som leder på afveje.

Alle er vi i fare for at komme på afstand af sandheden. Derfor har vi også alle brug for hyrden over alle hyrder, (jvf. Joh 10), men også brug for brødrene og søstrene, for kirken, for troens fællesskab. Alle har vi brug for den ydmyghed og selvforståelse, som salmisten lægger for dagen: "Flakker jer om som et vildfarent får, led da efter din tjener, for jeg glemmer ikke dine befalinger" (Sl 119:176). Alle har vi også et ansvar med at passe på hinanden.

Desværre er det ikke noget ukendt fænomen, at bekendende medlemmer af kirken forlader den. Det er sørgeligt, når det sker. Det er et tab og ydmygende for os. Jesus talte stærkt om, at han ikke mistede nogen og heller ikke ville miste nogen af dem, som "Faderen havde givet ham", men at han ville vogte dem og bevare dem til evigt liv. Men så var der Judas, gådefulde Judas, som ligefrem kaldes "fortabelsens søn". Jesus udvalgte ham, men var han nogensinde en af dem, som Faderen havde givet Sønnen? Spørgsmålet er næppe til at besvare. Men generelt fremgår det af Det Nye Testaments lære, at Guds frelse er en evig og umistelig frelse. Men det er en lære, vi skal modtage i dyb taknemmelighed og ikke i overfladisk letsindighed, som om, at så har vi intet ansvar for at blive i troen og i Kristi kærlighed. Jesus advarede også om, at grene kunne blive hugget af (Joh 15:1-8); det samme gør Paulus, gør Johannes, gør Hebræerbrevet.

Vi tror på evig frelse, men vi må samtidig advare om, at frafald er mulig. Hvordan vedkommende står overfor Gud på dommens dag, kan vi ikke give noget svar på, det bliver Guds sag alene, men vores ansvar er at give agt på os selv, at vi ikke forvilder os bort fra troen og vort ansvar overfor hinanden er at advare om det, og når vi ser nogen gøre det, da både at bede om at Gud vil gribe ind og bringe vedkommende tilbage. Det er netop, hvad Jakob opmuntrer os til.

verden

i johannes-evangeliet

Af Louis Nielsen

Verden er et meget brugt ord. Ordet er på manges læber, politikerne eller medierne taler om globalisering, og siger, at det er den virkelighed, vi må byde velkommen som noget godt. På en måde skulle vi særligt som kristne byde alt dette velkommen. For er der noget, som ligger i kristendommens væsen, er det lige netop, at Jesus "er verdens frelser", at Gud elskede "verden", at Jesus døde for alle mennesker, at Jesus er "alles Herre", at Gud ikke gør forskel på folk, men alle er "velkomne hos ham", at Guds menighed, Guds kirke omfatter mennesker af "alle folk, folkestammer og tungemål".

Gud ønsker at knytte mennesker sammen i kærlighed og til fællesskab med sig selv og med hinanden, han ønsker at "forene alt i Kristus". Men når vi taler om "globalisering" og multi dette og hint oplever vi det nærmest som noget truende, mere til glæde for optjeningen for de få og mægtige end til gavn for det enkelte lille menneske, som mere og mere reduceres til en ubetydelig brik. Det kan være, at vi i første omgang har oplevet globaliseringen som billige varer

i supermarkederne, men efterhånden som mange ser sig fordrevet fra deres arbejdspladser, får tonen en anden lyd.

Bibelen har ikke noget mod fællesskab og samfund, heller ikke mod åbne og vide grænser; Gud bygger selv et samfund, er selv bygmester til en evig by, den himmelske stad, en by af umådelige dimensioner ifølge beskrivelserne i Ezekiel og Johannes' Åbenbaring.

Det er noget andet med, hvad mennesker bygger uden Gud. Det er Babel i 1 Mosebog 11 og Babylon i Daniels Bog og hos profeterne og Babylon, Dyrets by i Johannes' Åbenbaring 17 og 18. Det er ikke noget rart sted at være, undertrykkende og hvor mennesket recuderes til en vare, en ting.

Verden i begge betydninger, den gode og den ildevarslende var til stede i Eden, hvor kvinden af Slangen blev gjort opmærksom på frugten fra Kundskabens træ. Verden i den vidunderlige forstand var der også - den verden, Gud havde skabt og hvis skønhed, rigdom og herlighed mødte Adams og Evas blik

hvorhen de end vendte det.

Valget var mellem de to verdener. De valgte som bekendt forkert, og de traf deres valg for os allesammen. Siden har "verden" været "forvildet og øde", og "vi alle i synden bortdøde".

På en måde gentager det sig i Jesu, den anden Adams liv. Også han blev opsøgt af Fristeren. Nu var det ikke længere en frugt, det handlede om, men hele verden.

"Han (Djævelen) viste ham (Jesus) alle verdens riger og deres herlighed og sagde til ham: "Alt dette vil jeg give dig, hvis du vil kaste dig ned og tilbede mig". (Matt 4:8-9).

Johannes Evangeliet

Næsten straks, vi åbner Johannes Evangeliet, møder vi en kraftig modsigelse. "Han (Jesus, Ordet) var i verden, og verden var blevet til ved ham", hedder det, og det fortsætter "og verden kendte ham ikke" (1:10).

Umiddelbart fortæller det os, at ordet verden bliver brugt i to meget forskellige betydninger, dels om den skabte verden,

dels om den verden, som er i oprør mod Gud, den faldne verden. Og den sidste er langt i overtal, når det omtaler verden.

Verden er skabt af Gud og dens eksistens er betinget af at Gud opretholder den. Alle kloder og alt liv, som udfolder sig i universet, er afhængig af Gud. Men den afhængighed har mennesket gjort oprør imod; dermed har verden gjort sig til en fjende af Gud og nægter at vise ham den ære og respekt, som tilkommer ham som skaber. Den konflikt kommer markant frem i det, som Jesus siger om verden i dette evangelium.

Ikke des mindre kom Jesus til verden for at være Gudslammet, som "bærer verdens synd" (1:29) - for at bære alt det, som adskiller fra Gud. Guds kærlighed kom til os med Jesus; den åbenbares blandt os ved, at Gud sendte sin enbårne søn til verden, for at vi skal leve ved ham" (1 Joh 4:10). Gud elskede verden, og elskede den så højt, at Han gav sin søn den enbårne (Joh 3:16). Gud sendte ham, så at han, ophøjet på et træ kan bringe liv og frelse, til hver og en, som tror på ham.

Verden havde ikke fortjent andet end at blive dømt, men det var ikke derfor Gud sendte sin søn til verden, men for at "verden skal frelses ved ham" (3:14-17). Men så håbløst er vi hyllet ind i mørket, at vi "hader lyset" (Jesus) og ikke ønsker at komme til lyset (3:19-21). Det er den tragedie, vi som mennesker ikke kan komme ud af, medmindre Gud i sin nåde sender Lyset og trækker os os ud af mørket; se Ef 5:8 ff; Kol 1:13.

Gud elsker verden, ikke fordi verden er vidunderlig og god, men fordi Han er Gud. Guds kærlighed til verden er uløseligt knyttet til Jesus; det er på grund af Guds glæde i Sønnen, at Han elsker verden og elsker dig og mig (3:35).

Det levende vand

Jesus elsker menneskene, og han rækker ud efter dem, ikke mindst de forsømte og foragtede. Det er kapitel 4 et strålende eksempel på, kapitlet om Jesu møde med den samaritanske kvinde. Evangeliet sprænger alle landegrænser, alle religiøse og sociale skel. Der er nåde for alle, også for en kvinde, som var samaritaner og havde lagt en del af sit liv øde. Til hende taler Jesus om sig selv som det levende vand, og Han giver hende også det vand. Og hun og hendes landsby strømmer til

for at høre Jesus og de kommer til den tro, at Jesus er "verdens frelser" (4:42).

For Jesus bliver det, som skete i Sykar, ligesom den første spæde skitse til sendelsen af hans disciple til markerne ethvert sted på kloden. "Luk jeres øjne op og se ud over markerne", siger Jesus til sine disciple "de er hvide til høst" (4:36).

Det er vigtigt set fra Johannes Evangeliets perspektiv at sammenholde erklæringen om Guds kærlighed til verden i 3:14-16 med forkyndelsen af evangeliet for den vide verden. Gud elskede verden, da Jesus blev menneske, Gud elskede verden, da Jesus på korset blev ophøjet som Guds Lammet, der bar verdens synd; Gud elsker verden i og med, at han sender høstfolkene ud og samler høsten ind til sit rige. Guds kærlighed er også drivkraften bag frelseshistorien, som her ses som forberedelse til endetidens høst og den himmelske glæde, som venter både den, som har sået og den som høster (4:36). Og alt dette sker under verdens had, ja på trods af verdens had.

Kærlighed fra Golgata

Salmedigteren så rigtigt rigtigt, da han sammenlignede alles hjerter med "isbjerg" og med "klipper", som kun floden fra Golgata, strømmen som udspringer af Guds kærlighed kan omstyrte og smelte:

Ak nu føler jeg til fulde
hjertets hårdhed, hjertets kulde!
Hvad udsprang af disse fjelde,
navnet værdt, til at gengælde,
Frelsermand din kærlighed?

Dog jeg tror; af dine vunder
væld udsprang til stort vidunder,
mægtigt til hver sten at vælte,
til isbjerget selv at smelte,
til at tvætte hjertet rent!

Derfor beder jeg med tårer:
Led den ind i mine årer,
floden, som kan isbjerg smelte,
som kan blodskyld tvætte af!

"Derefter drog Jesus omkring i Galilæa; i Judæa ville han nemlig ikke være, fordi jøderne søgte at slå ham ihjel. Jødernes fest, løvhyttefesten, var nær: "Tag herfra og gå til Judæa, for at dine disciple også kan se de gerninger, du gør. Der er jo ingen, der gør noget i hemmelighed, når

man vil frem i offentlighed. Når du gør sådanne ting, så vis dig for verden." For ikke engang hans egne brødre troede på ham, Da sagde Jesus til dem: "Min tid er endnu ikke kommet, men jeres tid er altid. Jer kan verden ikke hade, men mig hader den, fordi jeg vidner om den, at dens gerninger er onde. Drag I op til festen, jeg drager ikke op til denne fest, for min tid er endnu ikke inde". Det sagde han og blev selv i Galilæa".

Brødrene i denne verden

Vi må ikke forstå det som om, at Jesu brødre ligefrem mopper Jesus. Men de misforstår ham - ingen tvivl om det - idet de opfatter ham mere som en politisk messias, end den Messias Jesus er. Først efter Jesu opstandelse kommer de til tro på Jesus i den fulde evangeliske betydning. Men lige nu ser de gerne, at Jesus følger op på deres egen agenda.

Brødrene hører endnu denne verden til. Brødrene ønsker, at deres storebror skal vise sig stor og mægtig for verden; så måske ville noget af den storhed også smitte af på dem. Men Jesus har ikke den samme agenda som verden har. Hans mål, så længe han er i verden, er at forherlige Gud og opfylde Faderens vilje. Til det hører også en bestemt tid og en bestemt måde at gøre tingene på. Verden elsker sit eget, men den kan pr. definition ikke andet end hade Jesus, for Jesus vidner mod verden og fortæller den, at dens gerninger er onde.

Det er som i 3:19-20: "Og dette er dommen, at lyset er kommet til verden, og menneskene elskede mørket frem for lyset, fordi deres gerninger var onde. For enhver, som øver ondt, hader lyset og kommer ikke til lyset, for at hans gerninger ikke skal afsløres".

Verdens had

Vi kan ikke se ind i menneskehjerter, dårligt nok i vores eget. Derfor overraskes vi sommetider forfærdeligt over os selv og spørger: "Er det virkelig mig?" Kun Gud kan "læse" "hjerter og nyre". Vi skal derfor ikke dømme. Men når mennesker vrager Jesus og siger, at der er intellektuelle årsager til, at de ikke kan tro, kan vi have en mistanke om, at den dybere årsag er moralsk, og at man instinktivt føler, at man ved at overgive sig til Jesus også opgav sin fulde bestemmelsesret over sig selv. Sådan tænker verden og har

gjort det siden syndefaldets dage, hvor vi alle blev oprørere.

Den sandhed, at verden hader Jesus bliver mere og mere tydelig i den historie, som følger. I sin afskedstale til sine disciple i ovensalen (kapitel 14-17) i den nat, hvor Jesus blev forrådt, vender han igen og igen tilbage til verdens had til Ham, og det had, som disciplene ville komme til at opleve efter hans bortgang.

Verdens blindhed, når det gælder Jesus Kristus, vil fortsætte efter hans bortgang. Jesus vil bede Faderen sende sine disciple en "anden talsmand til at være hos dem til evig tid" (14:16). Denne "anden talsmand" er "sandhedens Ånd, som verden ikke kan tage imod, fordi den hverken ser den eller kender den". Men, føjer Jesus til, "I kender den, for den bliver hos jer og skal være i jer" (14:17).

Helligåndens gerning

Helligånden er på en særlig måde knyttet til Jesu Kristi kirke. Gud har med Helligåndens gave sat sit "segl" på kirken, som hans særlige ejendom. Lige så lidt som Jesu rige er af denne verden (se 18:36), lige så lidt er kirken af denne verden, en sandhed, som desværre alt for ofte bliver overset af kirken selv. Kirken har ofte ladet sig friste af rådet, Jesus fik af sine brødre: "Der er jo ingen, der gør noget i hemmelighed, når han vil frem i offentlighed. Når du gør sådanne ting, så vis dig for verden" (7:4).

Ingen af os har Guds Ånd som en naturlig del af vor udrustning. Vi fødes ind i verden uden Ånden, dvs. "uden Gud", og vi er lukket ude fra Guds rige, indtil Gud selv kalder os til sit rige og drager ind i sit rige, og det gør Han ved Helligånden (3:3-6). Helligånden åbner på Guds befaling vore øjne, så "vi, som er blinde nu ser" (9:25), ser "Guds herlighed på Jesu Kristi ansigt" (1:14; 2 Kor 4:4-6).

Medens Jesus havde været hos sine disciple havde han i vid udstrækning beskyttet mod verdens anslag. Nu efter hans bortgang ville de langt mere personligt mærke verdens had. Dette kunne sammen med udsigten til at "miste" Jesus godt "tage pusten fra dem". Menneskeligt set var deres situation fortvivlet (16:20 f.; 14:1). Men Jesus byder dem ikke at være bange og forfærdede. Snart skal deres sorg afløses af gensynets glæde, og deres rådvildhed af him-

Gud elsker verden, ikke fordi verden er mægtig og god, men fordi Han er Gud.

melisk klarhed, når Helligånden først er kommet til dem og bliver hos dem. Han, Helligånden "skal lære (dem) alt og minde dem om alt, hvad Jesus har sagt til dem" (14:26). Helligånden træder ind i den funktion, Jesus hidtil havde indtaget blandt disciplene, ikke i den forstand, at Han erstatter Jesus, men i den forstand, at han forklarer og understøtter, alt det, Jesus har gjort og sagt, forherliger ham for disciplene, dvs. gør Ham stor.

Han tilskynder dem til at blive ved Jesus, holde hans ord højt i ære, elske Jesus, og mindet om Jesus, som Helligånden holder i live i disciplenes hjerte, vil under Hans inspiration og lederskab ikke aftage og blegne som dage og tid går, men tværtimod vokse dag for dag.

Kirken vil under Helligåndens nærhed opleve det, som vi synger og beder om i nogle af vore pinsesalmer, at Helligånden kommer

"vore sjæle tilsammen at føje,
og at berede den himmelske brud.
Kalde, forsamle og Jesus forklare,
bygge Guds kirke, oplyse hans folk,
det er din gerning, lad os den erfare,
vær i vort hjerte Guds kærligheds tolk"
Efter J. Nordahl Brun, Evangelisk Sang 251

eller som Luther synger i salmen "Nu bede vi den Helligånd" (*Evangelisk Sang 249*)

"Du lysets Ånd! opklar os så,
at i sin herlighed kan for os stå
Herren vi tilbede,

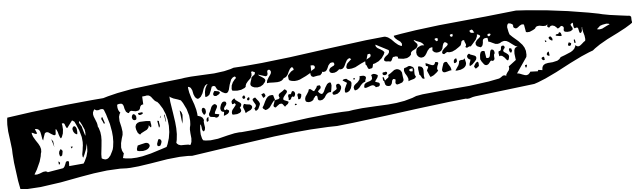
Guds den elskelige,
som os vil indlede
i sin Faders rige!
Herre, hør vor bøn!"

Det er i sandhed noget andet, noget helt andet, end hvad verden giver. Det er Jesu fred (14:27).

For kirken er det afgørende at ligne verden så lidt som muligt og Jesus så meget som muligt. Hvordan klarer kirken det i en verden, som ifølge presse og medier bliver mere og mere sekulariseret, og hvor det for vore politikere er nærmest et ideal at gøre også vort land mere og mere sekulært og mere og mere globaliseret. Det er et svært spørgsmål at svare på, og jeg tror ikke, at vi kan.

Men i noget af det følgende, som Jesus siger i sin afskedstale til disciplene sender han dem også til verden, som han selv var sendt til verden. Verden er ikke afskrevet af Gud, han elsker den endnu, også i dag, og hans ønske og vilje er at mennesker skal komme til tro på Jesus, også til trods for, at verden hader både Gud og Jesus så meget som den gør.

Det skaber naturligvis en meget stresset situation for Jesu disciple, og hvordan vi med Helligåndens hjælp skal møde den, vil blive taget op i næste artikel.

Til vore læsere og abonnenter

Fra redaktionens side beklager vi meget den store forsinkelse i udsendelsen af første nummer af KRISTENT PERSPEKTIV, årgang 2011. Næste gang, vi udkommer, bliver i slutningen af september, og endelig udkommer vi med sidste nummer i slutningen af december.

Men det er også blevet tid til at forny sit abonnement. Siden sidste år har en stor portostigning fundet sted. Samtidigt har vi reduceret den årlige udgivelse til tre numre. Alligvel er vi nødt til at sætte abonnementsprisen til 125 kr for et år. Vi håber på vore læsers forståelse, og håber og stoler på, at man vil gøre brug af vedlagte girokort og forny sit abonnement hurtigst muligt og **helst inden 1.august**. Husk at anføre navn, når I betaler.

Med venlig hilsen

Redaktionen af Kristent Perspektiv

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole.

Sekretariatet v. Henning Lütje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540.

Ekspedition: Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56 A. 5250 Odense SV, tlf. 66132048.

Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), ctpress@mac.com, Louis Nielsen, louis.nielsen@youmail.dk. Astrid í Hjøllum Christensen. **Bladet** udgives 3 gange om året)

Årsabonnement: 125 kr.

Hjemmeside:

www.kristentperspektiv.dk